

1. İnsanla təbiətin qarşılıqlı əlaqəsi hansı elmin tədqiqat obyektidir ?

- √ ekologiya
- psixologiya
- biologiya
- toksikologiya
- coğrafiya

2. Atmosferi çirkləndirən əsas qazlar hansılardır?

- nitratlar, karbon oksidləri, arqon
- √ hidrogen sulfid, dəm qazı, azot oksidləri
- natrium xlorid, karbon ikioksid, hidrogen
- kükürd, helium, azot, radium
- ) hidrogen, ammoniyak, fosfor

3. Ekologiya elminin daha da aktuallaşması hansı dövrə aiddir?

- XX əsrin II yarısı
- XIX əsrin sonu
- XVIII əsrin sonu
- XIX əsrin əvvəllərin
- √ XX əsrin əvvəlləri

4. E.Hekkel ilk dəfə Ekologiya termininin izahını hansı kitabında vermişdir ?

- « Heyvanların ekologiyasının öyrənilməsi »
- « Meşə haqqında təlim »
- « fiziki faktorların həyata təsiri »
- « Növlərin əmələ gəlməsi »
- √ « Orqanizmlərin ümumi morfolojiyası »

5. Sinekolojiya nədir?

- növdaxili münasibətlərin tədqiqidir
- ekosistemlərin mühəndis-texniki üsullarla tədqiqidir
- ətraf mühitin qorunması üsullarıdır
- canlıların fiziologiyasıdır
- √ enerji, maddə və informasiya axınlarıdır

6. Ekologiya elminin daha da aktuallaşmasının XX əsrə aid edilməsi nə ilə izah edilir?

- Ekologiya elminin iqtisadiyyat və mədəniyyət kimi sahələrlə sıx əlaqəsinə görə
- Ekoloji proqnozlaşdırmanın sürətlə inkişafı
- √ elmi-texniki inqilab nəticəsində insanların təbiətə təsirinin artması ilə
- Heyvan və bitki növlərinin tədqiq olunmasının geniş vüsət olması ilə
- Populyasiyaların say tərkibinin artması ilə

7. Ekologiyanın metodlarının müşahidələr, təcrübələr və modelləşdirmədən başqa hansı ekoloji sahələr də aiddir?

- ekoloji təhlükəsizlik və audit
- ekoloji təlim-tərbiyə və təhsil
- ekoloji amillərin optimallaşdırılması
- ekoloji münasibətlər və əməkdaşlıq
- √ ekoloji indikasiya və monitorinq

8. Ekologiya elminin əsas tədqiqat obyektı nədir?

- kosmosun abiotik aləmə mənfi təsiri
- tibb ekologiya və onun bölmələrinin öyrənilməsi
- yalnız təbii varlıqların morfologiyası
- ✓ insanla təbiətin qarşılıqlı əlaqəsi
- canlı və cansızların bir-birinə müsbət təsiri

9. ətraf mühitin biotik faktorları əsasən hansı istiqamətlərdə inkişaf edir?

- inkişaf, törəmə, köçətmə
- nəsil əlaqəsi, inkişafdən qalma, dayanıqlıq
- sahə əlaqəsi, dayanıqlıq, köçətmə
- qida zənciri, məhdudlaşma, köçətmə
- ✓ qida əlaqəsi, sahə əlaqəsi, nəsilvermə əlaqəsi

10. Hansı yer üzərindəki abiotik faktorlara daxil deyil ?

- işıq, ionlaşdırıcı şüalar
- ✓ rəqabət, yaşam mücadiləsi
- ətraf mühitin temperaturu
- atmosfer çöküntüləri, atmosfer havası
- atmosfer havasının nəmliyi

11. ətraf mühitin məhdudlaşdırıcı faktorların hansı amillər müəyyən edir?

- maksimum qaydası və parazitlik
- “10 faiz” qaydası və parazitlik
- maksimum qaydası və toleranlıq
- dayanatlılıq həddi və minimum qaydası
- ✓ minimum qaydası və toleranlıq

12. İnsanlar tərəfindən ətraf mühitə edilən təsirə nə deyilir?

- qarşılıqlı təsir
- ✓ antropogen təsir
- kimyəvi təsir
- fiziki təsir
- mexaniki təsir

13. Nəzəri ekologiya da ayrı-ayrı növlərin populyasiyalarının struktrunu və dinamikasını öyrənən sahə necə adlanır?

- sinekologiya
- ✓ demoekologiya
- biosenoekologiya
- autekologiya
- geokologiya

14. Sinekologiya termininin elmi izahı necədir ?

- ekoloji təlim-tərbiyə
- indikasiya və monitorinq
- ✓ enerji və informasiya axınları
- abiotik komponentlər
- ekosistemin optimallaşdırılması

Ekologiya elminin xüsusi sahələri hansılardır?

- |                    |                      |
|--------------------|----------------------|
| 1. Demekologiya    | 5. İnsan ekologiyası |
| 2.Landsaftşunaslıq | 6. Toksikologiya     |
| 3.İqlimşünaslıq    | 7. Autekologiya      |
| 4.Paleoekologiya   | 8. Hidrologiya       |

15.

- √ 1, 4, 5, 6, 7
- 4, 5, 6, 7, 8
- 1, 3, 4, 6, 8
- 2, 5, 6, 7, 8
- 3, 4, 5, 6, 7

16.

Y.Odum və C.M.Andersonun tədqiqatları ekologiya elminin hansı inkişaf mərhələsinə təsadüf edir ?

- orta əsrlərə
- coğrafiya elminin yarandığı dövrlərə
- XIX əsrin 50-ci illərinə qədər
- √ XX əsrin 50-ci illərinə
- XIX əsrin 60-ci illərinə

17.

İlk dəfə biogeosenoz anlayışını əsaslandırılmış alim kimdir?

- A.Tensli
- √ V.N.Sukaçev
- V.İ.Vernadski
- V.Şelford
- V.V.Dokuçayev

18.

Ekologiya elminin inkişafında rolunu oynayan və birinci inkişaf mərhələsinə aid edilən alimləri göstər:

- İ.P.Borodin, M.Biqon, A.L.Yasin
- E.Hekkel, E.Zyuss, V.V.Dokuçayev
- V.İ.Vernadski, V.N.Sukaçev, E.S.Baner
- √ İ.İ.Lepexin, A.F.Middendorf, S.P.Kraşennikov
- İ.P.Gerosimov, C.M.Anderson, Y.Odum

19.

Azərbaycan Ekologiya elminin inkişafında dönüş yaradan Həyacan təbili kitabının müəllifi kim olmuşdur ?

- B.Ə.Budaqov
- A.M.Əzizov
- A.L.Yanşın
- √ H.Ə.Əliyev
- Q.Ş.Məmmədov

20.

C.M..Anderson və Y.Odum Ekologiya elminin inkişaf dövrünün hansı mərhələsində fəaliyyət göstərmişlər ?

- XYII əsrin sonlarında
- II mərhələsində
- orta əsrlərdə
- I mərhələsində
- √ III mərhələsində

21.

H.ə.əliyevin Azərbaycan Ekologiya elmində dönüş yaratdığı kitabı hansıdır?

- √ Həyacan təbili
- Aqroekologiya
- Təbiəti qoruyaq
- Dözümlü, dözümsüz təbiət
- Meşələrin ekologiyası

22. Ekologiya elminin inkişaf tarixini əsasən neçə mərhələyə bölürlər?

- 2
- 5
- 6
- 4
- √ 3

Azərbaycanda ekologiya elminin inkişafında rolu olan alimlər hansılardır?

23. 

1.İ.P.Ğerasimov	5. B.Budaqov
2.Q.K.Ğül	6.A.L.Yaşın
3.Y.Məmmədəliyev	7.Q.Məmmədov
4.H.Əliyev	8.A.M.Əzizov

- 5, 6, 7, 8
- 1, 3, 5, 7
- 1,2, 4, 6
- √ 2, 4, 5,7
- 2, 3,7,8

24. əsasən Ekologiyanın inkişafının ikinci mərhələsində seçilən və ekologiyanın banilərindən biri sayılan alim kimdir?

- L.B.Lamark
- İ.İ.Lepexinin
- S.M.Anderson
- K.F.Rulye
- √ V.V.Dokuçayev

25. Canlı maddələrin fiziki-kimyəvi vəhdəti qanunu kimə məxsusdur?

- V.Şelford
- Y.Odum
- U.Libixin
- √ V.İ. Vernadski
- L.Dollon

26. Ekologiya elminin müasir dövrə aid olan III mərhələsinin inkişafında rolu olan alimləri göstər

- Ç.Darvin, K.F.Rulye, T.Maltus
- √ C.M. Anderson, C.Xarper, Y.Odum
- A.F.Middendorf, Y.Büffon, E.Hekkel
- V.V.Dokuçayev, N.A.Seversov, İİ.Lepexin
- A.Humboldt, L.Lamark, Y.Odum

27. İlk evolyusiya təliminin müəllifi kim olmuşdur ?

- Aleksandr Humboldt
- Karl Franseviç Rulye
- √ Jan-Batist-Lamark
- Ernest Hekkel
- V.V.Dokuçayev

28. Hələ də öz təsirini itirməyən Tolerantlıq qanunu kimə məxsusdur

- E.Hekkel
- √ L.Libix
- V.İ.Vernadski
- V.Şelford

- V.V.Dokuçayev

29. Demografik konsepsiya təliminin banisi kim olmuşdur ?

- C.Xarper
- A.Humboldt
- V.Dokuçayev
- ✓ T.Maltus
- L.Lamark

30. Jan-Batist-Lamark hansı təlimin müəllifi olmuşdur ?

- biosfer təlimi
- fiziologiya təlimi
- demografik təlim
- ✓ evolyusiya təlimi
- eksponent təlimi

31. Torpaq örtüyünü biosferin bir elementi kimi öyrənən alim kim olmuşdur ?

- K.K.Markov
- V.R.Volobuyev
- D.L.Armand
- ✓ İ.P.Gerasimov
- A.P.Vinoqradov

32. Biosistemləri yaradan əsas komponentlər hansılardır?

- təkamül prosesləri
- biogeosenozlar
- genlər və hüseyrələr
- ✓ biotik və abiotik amillər
- ekotip amillər

33. Hazırkı vaxtda ekoloji qanunların pozulmasının qarşısını almaq məqsədilə hansı sahələrin inkişafı mütləqdir?

- ümumi ekologiyanın
- ✓ ekoloji təhsil və mədəniyyətin
- mühəndis ekologiyasının
- antropoekologiyanın
- təbii ekologiyanın

34. Aşağıdakılardan hansı qanun V.İ.Vernadskiyə məxsusdur ?

- ✓ canlı maddələrin fiziki-kimyəvi vahdət qanunu
- təbii məhsuldarlığın azalması qanunu
- məhdudlaşdırıcı faktorlar qanunu
- biosferin müstəqilliyi qanunu
- təkanülün dönməzliyi qanunu

35. Müasir ekologiyada hələ də öz əhəmiyyətini itirməmiş və L.Libix tərəfindən yaradılmış qanun hansıdır?

- ✓ Minimum qanunu
- Təbii məhsuldarlığın azalması qanunu
- Optimallıq qanunu
- Tolerantlıq qanunu
- Təkamülün dönməzliyi qanunu

36. T.Maltusun populyasiyanın eksponent tənliyini təsvir etdiyi və qəbul olunmayan təlimi hansıdır?
- ✓ demoqrafik konsepsiya
  - yaşamaq uğrunda mübarizə
  - orqanizmlərin morfolojiyası
  - orqanizmlərin evolyusiyası
  - bitkilərin fizionomiyası
37. İlk dəfə olaraq insanların təbiətə təsirinin neqativ nəticələrinin mümkünlüyü haqqında bəşəriyyətə xəbərdarlıq edən alimlər kimlərdir?
- K.F.Rulye və V.V. Dokuçayev
  - Ç.Darvin və C.Xarper
  - ✓ L.Lamark və T.Maltus
  - Y.Odum və C.M.Anderson
  - A.Humboldt və N.A.Seversov
38. Ekosistemin əsas hissəsini təşkil edən canlı təbiət amilləri hansılardır ?
- kosmik amillər
  - ✓ biotik amillər
  - biokos amillər
  - antropogen amillər
  - abiotik amillər
39. Biosenoz + biotop formulu hansı ekoloji sahəni təşkil edir ?
- ✓ ekosistemi
  - edafotopu
  - adaptasiyanı
  - populyasiyanı
  - zoosenozu
40. Biotik amillər nədir?
- edafik və ya torpaq faktorlarıdır
  - ✓ canlı təbiət amilləridir
  - İnsan fəaliyyəti amilləridir
  - cansız təbiət amilləridir
  - radioaktiv şüalanma prosesləridir
41. 1915-ci ildə A.Tensli tərəfindən ekologiya elminə daxil edilən termin hansıdır?
- Edafotop
  - Biogeosenoz
  - ✓ Ekosistem
  - Populyasiya
  - Biosenoz
42. Orqanizmlərin anatomik və morfoloji dəyişikliyinə səbəb olan təsir hansıdır?
- ✓ Modifikator təsir
  - Fizioloji təsir
  - Məhdudlaşdırıcı təsir
  - Limitləşdirici təsir
  - Qıcıqlandırıcı təsir
43. Öz-özünə istehsal, dəyişkənlik və fəaliyyət hansı bioloji sahənin əsas xassələridir?

- biosenozların
- geomorfologiyanın
- demutasiyanın
- ✓ populyasiyanın
- biotopların

44. Neytralizm nədir ?

- ✓ növün bir-birinə təsir göstərməməsi
- növün bir-birinə mənfi təsir göstərməsi
- öz qurbanı ilə qidalanması
- öz sahibinin inkişafını ləngitməsi
- növün bir-birindən ayrı ola bilməməsi

45. Canlı orqanizmlərə birbaşa və dolaylı yolla təsir edən cansız komponentlər hansılardır?

- iqlim amilləri
- kimyəvi amillər
- edafoqen amillər
- ✓ abiotik amillər
- oroqrafik amillər

46. Bəzi orqanizmlərin həyat fəaliyyətinin digər orqanizmlərin həyat fəaliyyətlərinə təsirlərinin cəmini ifadə edən amillər hansılardır?

- Antropogen amillər
- Kimyəvi amillər
- Demografik amillər
- Fiziki amillər
- ✓ Biotik amillər

47. Ekoloji amillərin əsas 3 kateqoriyası hansılardır?  
 1. Biotik amillər                      4. Abiotik amillər  
 2. Kosmik amillər                    5. Biokos amillər  
 3. Radioaktiv şüalanma            6. Antropogen amillər

- 3, 4, 5
- 4, 5, 6
- ✓ 1, 4, 6
- 2, 4, 6
- 1, 3, 5

Populyasiyanın əsas xassələri hansılardır?

48. 1. Öz-özünə istehsal                      4. Abiotik faktorlar  
 2. Dəyişkənlik                            5. İşləmə, fəaliyyət  
 3. Cinslərin nisbəti                      6. Adaptasiya

- 1, 3, 6
- 2, 3, 4
- 3, 5, 6
- 2, 4, 6
- ✓ 1, 2, 5

49. Üzun müddət bir sahədə məskunlaşan, bu sahəyə bənzər sahədən izolə edilmiş formada yerləşən növün bir hissəsi necə adlanır?

- zeosenoz
- ✓ populyasiya
- biogeosenoz
- geomorfologiya

- demutasiya

Mühitin ekoloji amillərinin canlı orqanizmlərə göstərdiyi təsirləri qruplaşdır

50.

- |                          |                      |
|--------------------------|----------------------|
| 1. qıcıqlandırıcı təsir  | 5. modifikator təsir |
| 2. məhdudlaşdırıcı təsir | 6. abiotik təsir     |
| 3. evrion təsir          | 7. siqnallar təsiri  |
| 4. tolerantlıq təsiri    | 8. amensial təsir    |

- 1,2,3,4
- ✓ 1, 2, 5, 7
- 1, 3, 6, 7
- 2, 4, 6, 8
- 3,4, 7, 8

51.

Vulkan püskürməsi, zəlzələ və s. baş verən gözlənilməz hadisələr hansı faktorlara Aid edilir ?

- fizioloji faktorlara
- limitləşdirici faktorlara
- ✓ qeyri-dövri faktorlara
- modifikator faktorlara
- kosmik faktorlara

52.

Ekosistemdə canlı orqanizmlərin müəyyən hissəsini təşkil edən qrup necə adlanır ?

- ekofaktorlar
- biotoplar
- biokoslar
- populyasiyalar
- ✓ biosenozlar

53.

Cansız təbiətin fiziki amilləri hansılardır?

- ✓ kosmik, iqlim, oroqrafik amillər
- turşuluq, torpaq, sıxlıq amilləri
- biotik, antropogen, dövri amillər
- kimyəvi, temperatur, hərəkətilik amilləri
- torpaq, abiotik, şəffaflıq amilləri

54.

Digər növlərin yaşayış mühitinə və ya onların bilavasitə həyat şəraitinə təsir göstərən fəaliyyət forması hansıdır?

- Evriqal orqanizmlər
- Məhdudlaşdırıcı amillər
- Dövri amillər
- ✓ Antropogen amillər
- Limitləşdirici amillər

Mühitin abiotik amilləri arasında əsas götürülən amillər hansılardır?

55.

- |               |           |
|---------------|-----------|
| 1. temperatur | 5. heyvan |
| 2. su         | 6. torpaq |
| 3. insan      | 7. bitki  |
| 4. oksigen    | 8. işıq   |

- 1, 3, 5, 6, 7
- 4, 5, 6, 7, 8
- 2, 3, 4,7, 8
- ✓ 1, 2, 4, 6, 8
- 3, 4, 5, 6, 7

56.

Biosenoz nədir?

- orqanizmlərin yaşayış mühitidir



- vahid birləşən biokos elementləndir
- ✓ canlı orqanizmlərin müəyyən qrupudur
- yalnız cansız komponentlərdir
- yeraltı törəmələrdir

57. Ekosistemi əhatə və təşkil edən əsas qrup və yaşayış mühiti hansıdır?

- ✓ Biosenoz və biotop
- Sistem və oroqrafiya
- Zoosenoz və edafotop
- Populyasiya və növ
- ekoloji amil və biogeosenoz

58. İnsan, heyvan və bəzi bitkilər hansı formalı orqanizmlərə aid edilir ?

- produsentlərə
- biosenozlara
- fitofaqlara
- ✓ konsumentlərə
- redusentlərə

59. Qeyri-üzvi maddədən üzvi maddə əmələ gətirən produsentlər necə adlanır ?

- mikrosistemlər
- konsumentlər
- heterotrof orqanizmlər
- ✓ avtotrof orqanizmlər
- ekoton orqanizmlər

60. Orqanizmin parçalanmış qalıqları ilə qidalanan saprofitlər necə adlanır?

- biogeosenozlar
- biotoplar
- ✓ redusentlər
- evriqallar
- fitofaqlar

61. Heterotrof orqanizmlər olan konsumentlər necə xarakterizə olunur?

- ✓ hazır üzvi maddələrlə qidalanan orqanizmlər
- yırtıcılara qida mənbəyi olan orqanizmlər
- kimyəvi birləşmələrlə inkişaf edən canlılar
- orqanizmlərin inkişafını ləngidən parazitlər
- ölmüş hüceyrələrlə qidalanan orqanizmlər

62. Biosenozda komponentlərin müəyyən şərait və məkandakı fəaliyyəti ilə yanaşı onların yerləşdiyi sahənin məhdudluğu necə adlandırılır?

- ekoton
- biogeosenoz
- heterotrof
- biomorf
- ✓ biotop

63. Orqanizmə birtərəfli təsir edən xarici mühit amili necə adlanır?

- ✓ abiotik
- Ahtropogen

- Qoşma biotik
- Biotik
- Fiziki

64. Sürü ilə yaşayan heyvanlarda fərdlər və onların dəstələri arasında fasiləsiz aşağıdakı məlumat əlaqələri olur. Hansı cavab düzgün deyil?

- “şəxsi siqnallar”, eşidilən
- iyə görə, izə görə
- yuva, ifrazat
- cıdır, gəmirmə
- ✓ yol axtarmaq, yola düşmək

65. Dəstəvi həyat keçirən heyvanlar populyasiya daxili necə strukturlar əmələ gətirirlər?

- sürü, tiplum, qrup
- tayfa, qrup, dəstə
- qrup, yarım qrup, tayfa
- koloniya, sürü, dəstə
- ✓ koloniya, tayfa, qrup

66. Maddə və enerji, informasiya baxımından biogeosenoz və cür sistemdir?

- qapalı və tarazlı sistemdir
- qapalı və sabit sistemdir
- yarım qapalı və stabil sistemdir
- ✓ açıq və dayanıqlı sistemdir
- açıq və tənzimlənmiş sistemdir

67. Bütün orqanizmlərin bölündüyü əsas qruplar hansılardır?

- konsument və parazitlər
- redusent və bakteriyalar
- relyef və süxurlar
- ✓ avtotrof və heterotroflar
- hüceyrə və növlər

68. Dünyanın ən kasıb biosenozları hansı ərazilərdə yayılmışdır ?

- mülayim qurşaqlarda və bataqlıqlarda
- mərcan rifləri, okean çökəkliklərində
- dağ zirvələrində və ekvatorial meşələrdə
- tropik meşələrdə və çay vadilərində
- ✓ qütb səhralarında, şirklənmiş su hövzələrində

69. Yer kürəsində zəngin biosenozlar əsasən hansı ərazilərdə yayılmışdır?

- tropik səhralarda, mülayim qurşaqlarda, qütblərdə
- şirklənmiş su hövzələrində, şimal tundrada
- ✓ tropik meşələrdə, mərcan rifləri və çay vadilərində
- okean çökəkliklərində, savannalarda, kanyonlarda
- dağ zirvələrində, bataqlıqlarda, arktik səhralarda

70. Bioloji dövrandə iştirakına görə biosenozdakı orqanizmlər əsas neçə qrupa bölünürlər?

- 5
- ✓ 3
- 4
- 6
- 2

71. Biosenozlardan aşağıdakı parçalanma məhsulları xaric edilir. Hansı cavab düzgün deyil?

- oksigen
- biogen maddələrin parçalanma məhsulları
- istilik
- ✓ bərk maddələr
- karbon qazı

72. Yaşayış mühitindən asılı olaraq mikroorqonizmlər hansı qruplara bölünürlər?

- ✓ aerob və anaeroblar
- ekotip və individlər
- biotop və genotoplar
- heterotrof və saprofitlər
- avtotrof və köbələklər

73. Biosferdə mövcud olan hansı çöküntülər aşağı proterozoya aiddir ?

- kalsiumlu
- maqneziumlu
- natriumlu
- xloridli
- ✓ karbonatlı

74. Fitofaqlar hansı təbəqə tərəfindən yaradılan ilkin məhsulla qidalanır ?

- noosfer
- ✓ atmosfer
- hidrosfer
- litosfer
- biosfer

75. Qapalı su hövzələrində minerallaşma dərəcəsinin dəyişməsinə səbəb nədir ?

- körfəzlər
- buxarlanma
- dəniz nəqliyyatı
- ✓ çay suları
- atmosfer suları

76. Daha çox növ tərkibinə malik olan biosenozlar hansı şəraitdə mövcud olur?

- su anbarlarında
- istixanalarda
- ✓ təbii sistemlərdə
- tarla və bostanlarda
- süni göllərdə

77. Atmosfer tərəfindən yaradılan ilkin məhsulla qidalanan heyvanlar necə adlandırılır ?

- zoofaqlar
- ✓ fitofaqlar
- edafotoplar
- klimatoplar
- redusentlər

Konsumentlərə aid edilən orqanizmlər hansılardır?

- sadə kimyəvi birləşmələrlə qidalanan bitkilər
- bioloji dövrandə iştirak edən üzvi maddələr
- atmosferin yüksək qatlarında mövcud olan mikroblar
- diqər orqanizmlərin inkişafını ləngidən parazitlər
- ✓ insan, heyvan və bəzi bitkilər

79. Qeyri üzvi maddədən üzvi maddə əmələ gətirən avtotrof orqanizmlər necə adlanır?

- mikrositstəmlər
- ekotonlar
- biotoplar
- biosenoqlar
- ✓ produsentlər

80. Digər ekosistemlərə nəzərən maksimal müxtəlifliyə malik təbəqə hansıdır ?

- atmosfer
- hidrosfer
- ✓ biosfer
- ekzosfer
- litosfer

81. Biosferin əhatə etdiyi sərhədləri təyin et

- okean çökəklikləri və mantiyanın üst hissəsi
- ekzosfer və termosfer, litosferin alt qatları
- hidrosferin üst, atmosferin aşağı hissəsi
- ✓ atmosferin aşağı, hidrosferin hamısı, litosferin üst hissəsi
- atmosferin üst, hidrosferin aşağı hissələri

82. Biosfer termini elmə ilk dəfə Kim tərəfindən gətirilmişdir?

- Ernest Hekkel- 1875-ci il
- Aleksandr Humbolt- 1807-ci il
- Artur Core Tensli-1935-ci il
- Vladimir Vernadski- 1932-ci il
- ✓ Eduard Zyuss- 1875-ci il

83. Antropogen və təbii təsirlər nəticəsində ətraf mühitin dağılma təhlükəsi ilə və ya mənfi ekoloji dəyişikliklərdə səciyyələnən və bu səbəbdən insanın və cəmiyyətin həyatı vacib maraqlarına təhlükə yaradan vəziyyət necə adlanır?

- təhlükəli böhran vəziyyəti
- təhlükəli krizis vəziyyəti
- kataklizm
- təhlükəli hal
- ✓ təhlükəli ekoloji vəziyyət

84. Təhlükəli ekoloji vəziyyətin nəticələrini aradan qaldırmaq üçün hansı maliyyə mənbələlərindən istifadə edilməməlidir?

- ✓ pensiya fondunun vəsaitindən
- qrantlar və fondların vəsaitlərindən
- təqsirkar müssisənin subyektlərinin vəsaitindən
- sığorta ödənişindən
- dövlət büdcəsindən

85. Təhlükəli ekoloji vəziyyətin yaranmasının və inkişafının qarşısının alınması və onların nəticələrinin aradan qaldırılması üzrə tədbirlər sistemi nə deyilir?

- ekoloji təhlükəli vəziyyət
- ekoloji böhran vəziyyəti
- ekoloji yük
- ekoloji durumun sağlamlaşdırılması
- ✓ ekoloji təhlükəsizliyin təmini

**86.** İnsan və cəmiyyətin həyatı vacib maraqlarına, ətraf mühitə antropogen və təbii təsirlər nəticəsində yaranan təhlükəli vəziyyətə nə deyilir?

- ekoloji təhlükəsizlik
- ekoloji yük
- ekoloji qəza
- ekoloji böhran
- ✓ ekoloji təhlükə

**87.** Atmosferdə karbon qazının normadan artıq olması hansı effektin yaranmasına səbəb olur ?

- qlobal soyuqlaşmanın
- hər bir effekt yaratmır
- ✓ “parnik effekti”nin
- soyuqlaşmanın
- istiləşmənin

**88.** Həyat üçün istifadə olunan biosferdə dövr edən kimyəvi elementlərin və qeyri-üzvi birləşmələri hərəkəti necə adlanır ?

- kimyəvi elementlərin dövr etməsi
- geokimyəvi elementlərin dövr etməsi
- birləşmələrin dövr etməsi
- ✓ biogen elementlərin dövr etməsi
- mikroelementlərin dövr etməsi

Təbii elektromaqnit şüalanma mənbələridir?

**89.** 1.Elektrik və maqnit sahələri, 2. dalğa ötürücülər. 3.günəş və qalaktikadan gələn radioşüalanma. 4. müxtəlif qurğuların şüaları. 5.atmosferin elektrikliyi. 6. lampalı generatorlar

- 3,4,5
- 4,5,6
- 1,2,4
- ✓ 1,3,5
- 2,3,4

**90.** Təbii radiasiya mənbələrinə aiddir?

- günəş şüaları
- maddən suları
- suxurlar
- ✓ rentgen şüaları, AS-lər
- bəzi kimyəvi elementlər

**91.** Hansı faktor biogeosenoz və ekosistemi bir birindən fərqləndirir?

- məkan faktoru
- ✓ zaman faktoru
- ardıcıl faktor
- dövrü sistem faktoru
- trofik faktor

**92.** Canlı aləmin özünün və izinin olduğu sahəyə nə deyilir ?

- √ biosfer
- litosfer
- atmosfer
- noosfer
- neosfer

93. Hansı biosferin xüsusiyyətlərinə aid deyil ?

- mərkəzləşdirilmiş sistemdir
- √ qapalı bir sistemdir
- müxtəlifliyə malikdir
- özünü tənzimlənmə xüsusiyyətinə malikdir
- açıq sistemdir

94. Hansı hərəkətli orqanizmlərə oturaq və köçəri həyat tərzini səciyyələyir?

- bitkilərə
- quşlara
- Balıqlara
- Sürünənlərə
- √ heyvanlara

95. Biogeosenozun əsas komponentləri aşağıdakılardır. Hansı cavab düzgün deyil?

- √ dağlıq komponentlər
- torpaq və qrunt suları. Atmosfer
- mikroorqanizmlər (mikrobiosenoz)
- heyvan komponenti (zoosenoz)
- bitki komponenti (fitosenoz)

96. Biogeosenozun cansız təbiətə aid olan komponentinə nə deyilir?

- biotop deyilir
- biosenoz deyilir
- √ ekotop deyilir
- biosfer deyilir
- ekosistem deyilir

97. Oturaq həyat tərzini keçirən heyvanlarda hər bir fərdin yaşamaq və törəmək imkanı olur və populyasiyanın artımı üçün nə cür şərait yaranır?

- √ əlverişli
- kritik
- stabil
- dözülməz
- əlverişsiz

98. Populyasiya daxilində orqanizmlərin sıxlığı çox olan hallarda növün genafondu hansı genafondla təmsil olunur?

- fərdlərin birlikdə genafondu
- liderlərin genafondu ilə
- √ populyasiyanın genafondu ilə
- fərdin genafondu ilə
- müxtəlif populyasiyaların genafondu ilə

99. Canlı orqanizmlərdə metabolizm prosesini idarə edən fermentlərə yardım göstərən element hansıdır?

- √ kof fermentlər
- embrionlar
- hormonlar

- üzvi birləşmələr
- avtotroflar

100. Avtotrof kütlələr hansı prosesin köməyi ilə inkişaf edir?

- humusun çoxluğu ilə
- kübrələr vasitəsilə
- tozlanma ilə
- rütubətləmə ilə
- ✓ fotosintez vasitəsilə

101. Aralarında daima enerji mübadiləsi gələn və bir-birinə qarşılıqlı təsir göstərən biosfer hissələri hansılardır ?

- ✓ biotop və biosenoz
- edafotop və biosenoz
- biotop və zoosenoz
- konsument və biokos
- ekosistem və mühit

102. əhəng və təbaşir süxurlarının yaratdığı kalsium-karbonat birləşmələrinin yaranma mənbəyi nədir ?

- maqmatik kütlələr
- püskürmə materialları
- bitkilərin çürüntüləri
- ✓ mikroorqanizmlərin skeletləri
- üzvi faydalı qazıntılar

103. Günəş aktivliyinin dəyişməsi hansı hadisələrin yaranmasına səbəb olur?

- ✓ populyasiyaların sayının kəskin artmasına
- canlı maddələrin metabolizminin azalmasına
- yağıntısız günlərin sayının artmasına
- ozon təbəqəsinin sürətlə nazikləşməsinə
- maddələrin qeyri-bərabər paylanmasına

104. Canlı orqanizmlərin cəmi olan canlı maddə fikrini kim söyləmişdir ?

- S.P.Kraşennikov
- K.F.Rulye
- V.V.Dokuçayev
- N.A.Seversov
- ✓ V.İ. Vernadski

105. Oksigendən sonra insan bədənində ən çox mövcud olan element hansıdır?

- ✓ karbon- 19,37 %
- azot- 21,3 %
- kalsium- 1,38 %
- hidrogen- 9,31 %
- dəmir- 0,005 %

106. Müəyyən abiotik amillərlə səciyyələnən və qeyri-üzvi mühitdə inkişaf edərək eynicinsli xarakter daşıyan mühit necə adlandırılır?

- ekosistem
- biosenoz
- edafotop
- ✓ biotop
- fitosenoz

107. Biosferdə fotosintez prosesinin həyata keçirilməsi ilə inkişaf və təkrar istehsalı təmin edən kütlələr hansılardır ?

- biosenoqlar
- biokoslar
- heterotroflar
- √ avtotroflar
- biotoplar

108. Biotop və biosenozun bir-birinə qarşılıqlı təsir göstərməsi hansı proseslə nəticələnir?

- kimyəvi maddələr toplanaraq, süxurlar əmələ gətirir
- √ onlar arasında daima enerji mübadiləsi gedir
- fotosintez prosesi güclənir və bərabər paylanır
- çoxhüceyrəli mikroskopik göbələklər yaranır
- ekosistemdəki bitki qruplarının sayı artır

109. Biosferdə mövcud olan cöküntü süxurlarında göstərilən məhsulların miqdarı necə adlandırılır?

- parabiosfer zona
- √ biokosmik kütlə
- biogeokimyəvi süxurlar
- heterotrof kütlə
- abiotik yığıntılar

110. Biosferdə baş verən geniş miqyaslı həyəcan hallarının ( vulkan, zəlzələ, dağəmələgəlmə) qarşısı hansı mexanizmlərin təsiri ilə aradan qaldırılmışdır?

- √ homeostatik mexanizmlər
- biotopik mexanizmlər
- avtotrof mexanizmlər
- destrutor mexanizmlər
- getetrof mexanizmlər

111. Bir çox hadisələrin , o cümlədən populyasiyaların sayının kəskin artmasının səbəbi nədir?

- maddələrin təkrar olaraq paylanması
- bioloji dövrənin intensivliyi
- ozon təbəqəsinin getdikcə nazilməsi
- insanların ətraf mühitə mənfi təsiri
- √ günəş aktivliyinin dəyişməsi

112. V.İ.Vernadskiyə görə biosferin mərkəzi hissəsini nələr təşkil edir ?

- atil maddələr
- √ insan( antroposentrizm)
- yaşıl bitkilər
- biogen maddələr
- heyvanlar

113. V.İ.Vernadskinin fikrincə canlı orqanizmlərin cəmi necə adlanır?

- atil maddə
- kosmik mənşəli maddə
- √ canlı maddə
- biokos maddə
- biogen maddə

114. Biosferdə canlı maddələrin fiziki-kimyəvi vəhdəti və orada baş verən proseslər haqqında hansı alim nəzəriyyə irəli sürmüşdür?

- K.F.Rulye
- N.A.Seversov



- ✓ V.İ.Vernadski
- S.P. Krasennikov
- V.V.Dokuçayev

115. Yer kürəsi səthində olan və onun qabığını əmələ gətirən bütün maddələrin yaranma mənbəyi nədir ?

- ✓ canlı orqanizmlərin həyat fəaliyyəti
- səpələnən atomların yer səthinə təsiri
- hidrosferdəki canlıların təbii olaraq artması
- yeraltı təzyiq və temperaturun dəyişməsi
- kosmik şüaların birbaşa təsiri

116. Biogeosenoz neçə komponentdən ibarətdir?

- cansız və canlılardan
- litosfer və torpaqdan
- hidrosfer və atmosferdən
- ✓ biotop və biosenozdan
- ekosistem və biotopdan

117. Sosial əlaqələri zəif olan heyvanlar üçün populyasiyanın ərazi üzrə paylanması hansı tipi səciyyələyir?

- ani paylanma
- müvəqqəti paylanma
- stabil paylanma
- sakit paylanma
- ✓ təsadüfi paylanma

118. Orqanizmlərdə hüceyrə-toxunma səviyyəsində hansı uyğunlaşma həyata keçirilir?

- aktiv uyğunlaşma
- Bitərəf uyğunlaşma
- Loyal uyğunlaşma
- Normal uyğunlaşma
- ✓ passiv uyğunlaşma

119. Biosferdə canlı orqanizmlərin öyrənilməsi hansı elmi faktorlara əsaslanır?

- radioaktiv maddələrin parçalanmasına
- ✓ bioloji qanunauyğunluqlara
- müxtəlifcinsli təbii hissələrin yayılmasına
- heyvan və mikroorqanizmlərin məhvinə
- elementlərin təbii mühitdən çıxarılmasına

120. Ontogenez nədir?

- ✓ orqanizmin doğulandan ölənə kimi gedən yoludur
- orqanizmdə hasil edilən harmonlardır
- molekulları orqanizmə paylayan əsas elementdir
- orqanizmdə baş verən biokimyəvi proseslərdir
- orqanizmdə olan üzvi kükürd birləşmələridir

121. Biosferdə mövcud olan hansı məhsullar biokosmik kütlə adlandırılır?

- qeyri-üzvi süxurlar
- biotik süxurlar
- biogeokimyəvi süxurlar
- ✓ çöküntü süxurları
- kimyəvi süxurlar

122. V.İ.Vernadskinin fikrinə insanın təbiətdəki əsas rolu nədən ibarətdir ?

- planetar hadisələrin aktivliyini artırır
- maddələrin təkrar olaraq paylanmasına nəzarət edir
- populyasiyaların artmasının tənzimləyir
- təbiətdəki bütün canlılara mənfi təsir göstərir
- ✓ biosferin mərkəzi hissəsini təşkil edir

123. Biosenozun növ strukturunda əsas limitləşdirici faktorlar hansılardır ?

- kimyəvi birləşmələrin digər elementlərlə reaksiyaya girməsi
- mezoekosistemlərin antropogen təsirlərə məruz qalması
- temperatur, rütubətlik və qida maddələrinin çatışmazlığı
- ✓ temperatur və tiəzyiqin miqdarının çox olması
- ekosistemdə maddələrin bioloji dövranının pozulması

124. Canlı maddənin ən yüksək konsentrasiyası daha çox coğrafi təbəqənin hansı hissəsində müşahidə olunur?

- ozon qatının seyrək olduğu hissələrdə
- okeanların abissal düzənliklərində
- yer qabığının daha nazik olduğu hissələrində
- ✓ mühitlərin ayrıldığı sərhədlərdə
- səhra, tundra və yüksək dağlıq ərazidə

125. Biosferin digən coğrafi təbəqələrdən fərqləndirən əsas xüsusiyyəti hansıdır?

- ✓ digər ekosistemlərə nəzərən maksimal müxtəlifliyə malikdir
- burada baş verən parçalanma və böyümə prosesində enerjinin əhəmiyyəti yoxdur
- ən az populyasiyalar və canlı növləri burada müşahidə olunur
- böyük su dövranı yalnız onun təsiri ilə baş verir
- yerin daha dərin qatlarını əhatə edir

126. V.İ.Vernadskiyə görə biosfer mütəşəkkilliyi ilə xarakterik olan, öz-özünü tənzimləyən sistem kimi necə adlanır?

- edifikatorlar
- ekvipotensial
- antroposentrizm
- ✓ homeostaz
- demutasiya

127. Sənaye və məişət ehtiyacları üçün istifadə edilən oksigeninin miqdarı nə qədərdir ?

- 15 %
- 70 %
- 55 %
- 40 %
- ✓ 23 %

128. V.İ.Vernadski biogeokimyəvi tsiklları hansı dövrəyə aid edirdi?

- ✓ ayrı-ayrı maddələrin dövranına
- biosferin kiçik dövranına
- üzvi maddələrin dəyişməsi dövranına
- kiçik su dövranına
- böyük bioloji dövrəyə

129. Ekosistemlərin ən qalın və ən nazik olduqları sahələr hansılardır ?

- qütblər və nival buzlaqlar

- ekvatorial meşələr və çöllüklər
- çay vadiləri və tropik meşələr
- vulkanik odalar və bataqlıqlar
- ✓ okean mühiti və səhra torpaqları

130. Biosferdə baş verən dövranların mövcud olması sistemin özünü tənzimlənməsinə şərait yaradarkən, hansı proses təmin olunur?

- biosenozlara parçalanması
- geokimyəvi dövranlar
- konsumentlərin inkişafı
- biotopların yayılması
- ✓ ekosistemin dayanıqlığı

131. Ekoloji amillərin orqanizmlərə olan təsirini nəzərə alaraq V.Şelford hansı qanunu təsir etmişdir?

- ✓ tolerantlıq qanunu
- optimallıq qanunu
- limitləşdirici qanun
- məhdudlaşdırıcı qanun
- minimum qanunu

Ekosistemdə əsasən hansı kimyəvi elementlər dövr edir ?

- 132.
- |            |           |
|------------|-----------|
| 1. oksigen | 6. dəmir  |
| 2. helium  | 7. fosfor |
| 3. arqon   | 8. kalium |
| 4. azot    | 9. uran   |
| 5. karbon  |           |

- 2, 4, 6, 8
- 4, 6, 8, 9
- 1, 3, 5, 7
- 3, 4, 6, 9
- ✓ 1, 4, 5, 7

133. V.İ. Vernadskiyə görə ayrı-ayrı maddələrin dövrünü necə adlanır ?

- böyük bioloji dövr
- dünya okeanın tənzimlənməsi
- kimyəvi maddələrin paylanması
- fizioloji deqradasiya
- ✓ biogeokimyəvi tsikllar

134. Yer kürəsində, o cümlədən biosferdə baş verən hadisələrin əksəriyyəti hansı proseslə əlaqədardır?

- kosmik təsirlər
- fiziki-kimyəvi hadisələrlə
- ✓ günəşin aktivliyi ilə
- okean axınlarının təsiri ilə
- canlıların coxalması ilə

135. Çöküntü suxurları, aşınma qabığı, torpaq, təbii sular və s. planetin hansı maddələrinə uyğun gəlir?

- ✓ biokos maddələrinə
- atıl maddələrinə
- energetik maddələrinə
- destruktiv maddələrinə
- radioaktiv maddələrinə

136. V.İ. Vernadskinin keçmişdə canlı orqanizmlərin mövcud olduqları sahələri də biosferə əlavə edərək yeni olaraq hansı elmi yaratmışdır ?

- orqanizmlərin morfolojiyası
- tətbiqi ekologiya
- heyvan fiziologiyası
- ✓ analoji ekologiya
- ekocoğrafiya

137. Dağın ətəyində atmosfer təzyiqi 690 mm c.s., zirvəsində isə 280 mm c.s.-yə bərabər olarsa dağın nisbi hündürlüyünü müəyyən edin

- 2900 m
- 6900 m
- 5100 m
- ✓ 4100 m
- 4900 m

138. ərazinin rütubətlə təbii təminatı haqqında daha düzgün məlumat verir?

- Mümkün buxarlanma
- İllik yağıntının miqdarı
- Atmosfer təzyiqi
- Rütubətlənmə əmsalı
- Havanın temperaturu

139. Mühit faktorların təsiri altında populyasiyaların azalması, çoxalması və sabitləşməsi kimi məsələlərini populyasiya ekologiyasının hansı bölməsi öyrənir?

- populyasiyaların dayanıqlığı
- ✓ populyasiyaların dinamikası
- populyasiyaların stabilliyi
- populyasiyaların tənzimlənməsi
- populyasiyaların təkamülü

140. Canlılarla qeyri-üzvi mühit arasında kimyəvi elementlərin dövranı necə adlanır?

- böyük bioloji dövran
- qazların dövranı
- böyük su dövranı
- ✓ biogeokimyəvi dövran
- ayrı-ayrı maddələrin dövranı

141. Biosferin özünü tənzimləmə sistemi necə adlanır?

- parabiosfera
- mutyualizm
- biogeosfera
- evrioksibiont
- ✓ homeostazm

142. Hər bir populyasiya aşağıdakı faktorlarda xarakterizə olunur. Hansı cavab düzgün deyil?

- fərdlərin sayına
- fərdlərin cins tərkibinə
- ərazidə yayılmasına, artımına
- fərdlərin sayına, genetik dəyişikənliyinə
- ✓ ətraf mühitin temperaturuna

143. Aşağıdakılardan hansı V.İ. Vernadskinin təlimidir ?

- « Enerji axınlarının biristiqamətliyi »
- « İnsanın biosferdə fəaliyyəti »

- «Canlı maddələrin fiziki-kimyəvi vəhdəti»
- √ « canlı orqanizmlərin geoloji rolu»
- «təbiətdən istifadənin enerji effektivliyi»

144. Troposferdə mövcud olan ozon hansı proseslər nəticəsində əmələ gəlir ?

- √ atmosferdə elektrik və şimşək çaxması nəticəsində
- vulkan püskürmələri nəticəsində havaya qalxan qazlardan
- kükürd 2-oksidiin kəskin artması nəticəsində
- AES-lərin işləmə prosesində yaranan şüalanmadan
- havada olan karbon qazı və azot oksidlərinin miqdarından

145. Heterotrof orqanizmlər hansılardır?

- böyük əraziləri əhatə edən biosenozlardır
- yalnız su mühitində yaşayan canlılardır
- təkrar istehsalı təmin edən avtotroflar
- bakteriya və göbələklərdən ibarət olan destrukturlar
- √ konsument və destrukturların birləşməsidir

146. Biogeokimyəvi dövran dedikdə nə başa düşürsünüz?

- √ canlılarla qeyri-üzvi mühit arasında kimyəvi elementlərin dövranı
- fiziki-kimyəvi proseslərdə oksigen və hidrogenin dövranı
- əsasən şazaoxşar fazada olan elementlərin dövranı
- əsasən çöküntü vəziyyətində olan elementlərin dövranı
- oksanlarda suyun böyük və kiçik dövranı

147. Hər bir ekosistemdə gedən maddələr dövranı hansı sistemlərin qarşılıqlı fizioloji əlaqələrinin nəticəsidir?

- destruktur və biofil sistemlərin
- biosenoz və briobiy elementlərin
- abiotik və atil sistemlərin
- edifikator və dominapnt elementlərin
- √ avtotrof və heteretrof sistemlərin

148. Biokos (birati) maddələr necə yaranır?

- kosmik mənşəli maddələrin təsiri ilə
- qeyri-üzvi mənşəli dağ süxurlarının parçalanmasından
- 3000m-dən yüksəkdə qazların ionlaşmasından
- göy cisimlərinin partlayışından
- √ canlı və cansız maddələrin sintezindən

149. V.İ. Vernadskiyə görə Yerin canlı orqanizmləri biosferin ən güclü qüvvəsi olub onun funksiyasını nə ilə təmin edir ?

- müxtəlif qazlarla
- münbit torpaqla
- kosmik mənşəli süxurlarla
- √ maddə və enerji ilə
- kimyəvi minerallarla

150. Heterotrof orqanizmlər hansılardır?

- təkrar istehsalı təmin edən avtotroflar
- yalnız su mühitində yaşayan canlılardır
- böyük əraziləri əhatə edən biosenozlardır
- √ konsument və destrukturların birləşməsidir
- bakteriya və göbələklərdən ibarət olan destrukturlar

151. Biosenozlarnın növ strukturunda əsas limitləyici faktorlar hansılardır?

- kəmiyyət, keyfiyyət və onların nisbəti
- iqlim xüsusiyyətlərinin normadan artıq olması
- məkandan asılı olaraq yerləşmə xüsusiyyətləri
- növ zənginliyi və növlərin dəqiq sayı
- ✓ temperatur, rütubət və qida çatışmazlığı

152. Zaman vahidi ərzində populyasiyada doğulanların sayı nədən asılıdır?

- sürünün miqdarından
- fərdlərin sayından
- ✓ mühit şəraitindən
- fərdlərin ölçüsündən
- ərazinin böyüklüyündən

153. İlk dəfə limitləşdirici amillərin əhəmiyyətini hansı alim qanun şəklində təsis etmişdir?

- K.Mitçerlix
- İ.İ.Lepexin
- V.İ.Vernadski
- ✓ Y.Libix
- V.V.Dokuçayev

154. Ekosistemin ən nazik sahələri hansılardır ?

- çay vadiləri
- okean mühiti
- tropik meşələr
- ✓ səhra torpaqları
- okean mühiti

155. Canlı və cansız maddələrin sintezindən yaranan hissələr necə adlanır ?

- abiotik maddələr
- destruktiv maddələr
- ✓ biratıl maddələr
- energetik maddələr
- radioaktiv maddələr

156. Analoji ekologiya elminin yaradıcısı kim olmuşdur ?

- ✓ V.İ.Vernadski
- İ.P.Gerasimov
- H.Ə. Əliyev
- V.V.Dokuçayev
- L.Dollon

157. Ekosistemdə qidalanmasına görə heyvanlar necə adlandırılır ?

- destruktorlar
- biratillər
- ✓ konsumentlər
- neterotroflar
- avtotroflar

158. Biosferdə tsikl və dövranlarla bütövlükdə canlı orqanizmlər neçə mühüm funksiya ilə təmin olunur?

- 6

- √ 5
- 2
- 3
- 7

159. Canlı orqanizmlərin geoloji rolu təlimini ilk dəfə Kim yaratmışdır ?

- V.V.Dokuçayev
- K.F.Rylye
- A.Humbolat
- √ V.İ.Vernadski
- İ.P.Gerasimov

Canlı maddələrə aid olanları seç

160. 1. kiçik ionlar 4. minerallar  
2. bitkilər 5. birati maddələr  
3. heyvanlar 6. mikroorqanizmlər

- √ 2, 3, 6
- 1,3, 5
- 2,4, 6
- 3, 4, 5
- 1, 2, 4

161. V.İ.Vernadskiyə görə, biosferin maddəsi müxtəlif olub geoloji cəhətdən neçə hissədən ibarətdir?

- 4
- √ 7
- 3
- 5
- 6

162. Atmosferi və hidrosferi Yer qalığı ilə əlaqələndirən element hansıdır?

- √ oksigen
- karbon
- hidrogen
- azot
- kalsium

163. ətraf mühitin qorunmasının əsasını hansı qanun təşkil edir?

- kimyəvi elementlərin Biosferdə dövretmə qanunu
- təbii elementlərin bir-biri ilə ziddiyyəti qanunu
- √ təbiətin və cəmiyyətin bir-birinə bağlılıq və asılılıq
- ekosistemdə maddələrin bioloji dövrənı qanunu
- okeanlarda böyük və kiçik su dövrənləri qanunu

164. Biofil elementlərin dövr etmə tsiklları hansı maddələr dövrənını əhatə edir?

- böyük su dövrənını
- maddələrin dövretmə sürəti
- biogeokimyəvi dövrənı
- trofik zəncir əlaqəsini
- böyük bioloji dövrənı

165. V.İ.Vernadskinin hansı qanunu Daxili dinamiki tarazlıq qanunu ilə sıx əlaqədardır?

- geoloji kəmiyyətlər qanunu
- √ sabitlik qanunu

- atomların biogen miqrasiyası qanunu
- təbii sistemlərin inkişaf qanunu
- ümumi biosfer qanunu]

166. Günəş enerjisinin yaratdığı mürəkkəb kimyəvi reaksiyalar hansı proseslərin əsasını qoyur?

- ekosistemdəki yerdəyişmələrin sürətlənməsinin
- biosenozların qruplaşmasının
- canlı maddələrin yenidən bərpasının
- bitkilərin fotosintez proseslərinin
- ✓ bioloji və geoloji proseslərin

167. Karbon qazı hansı növ bitkilərin ilkin inkişafında mühüm rol oynayır ?

- ✓ avtotrof bitkilərin
- fitofaqların
- birhüceyrəli göbələklərin
- evrion bitkilərin
- hidromorf bitkilərin

168. Suyun biosfer və atmosfer arasında bir dəfə dövr edib qayıtması neçə ilə baş verir ?

- ✓ 2 milyon ilə
- 70 min ilə
- 350 min ilə
- 250 ilə
- 500 ilə

169. Biogeokimyəvi dövrə hansı elementlərin dövr etmə tsikllarının nəticəsində yaranır ?

- ✓ biofil elementlərin
- ekoton elementlərin
- edofogen elementlərin
- kosmik elementlərin
- fitofaq elementlərin

170. Biosferdə baş verən bioloji və geoloji proseslərin əsasını qoyan təbii element hansıdır ?

- rütubətlənmə əmsalı
- yerin cazibə qüvvəsi
- ✓ günəş enerjisi
- qabarma və çəkilmə
- hava axınları

171. Təbiətin və cəmiyyətin bir-birinə bağlılıq və asılılıq qanununun mahiyyəti nədir ?

- dünya okeanındakı su dövrənləri
- kimyəvi elementlərin yayılması və parçalanması
- təbii elementlərin bir-biri ilə ziddiyyəti
- populyasiyaların məhv olma təhlükəsi
- ✓ ətraf mühitin qorunmasının əsası

172. Ümumiyyətlə becərilən sahələr ümumi torpaq fondunun neçə faizini təşkil edir ?

- 5 %-ni
- ✓ 11,2 %-ni
- 9,5 %-ni
- 6,7 %-ni
- 8 %-ni



173. Dünyada məhsuldar sahələrin ümumi sahəsi təxminən nə qədərdir?
- 5700 mln.ha
  - 4200 mln.ha
  - 7300 mln.ha
  - ✓ 8500 mln.ha
  - 6000 mln.ha
174. Dünya əhalisinin sürətlə artması və düzgün olmayan təsərrüfat fəaliyyəti nəticəsində hər il nə qədər məhsuldar torpaqlar itirilir ?
- 5,5 mln.ha
  - 4 mln.ha
  - 2-3 mln.ha
  - ✓ 6-7 mln.ha
  - 3, 5 mln.ha
175. Akademik V.V.Polnova görə hansı kimyəvi elementlər fəal miqrasiya olunma xassəsinə malikdir ?
- molibden, gümüş, sink
  - miss, molibden, civə
  - silisium, dəmir, alüminium
  - sirkonium, civə , stronsium
  - ✓ kükürd, brom, yod
176. Atmosferi və hidrosferi Yer qalığı ilə əlaqələndirən element hansıdır?
- azot
  - ✓ oksigen
  - karbon
  - kalsium
  - hidrogen
177. Biofil elementlərin dövr etmə tsiklları hansı maddələr dövrənini əhatə edir?
- böyük su dövrənini
  - maddələrin dövretmə sürəti
  - ✓ biogeokimyəvi dövrənini
  - trofik zəncir əlaqəsini
  - böyük bioloji dövrənini
178. V.İ.Verndaskinin hansı qanunu Daxili dinamik tarazlıq qanunu ilə sıx əlaqədardır?
- atomların biogen miqrasiyası qanunu
  - təbii sistemlərin inkişaf qanunu
  - ✓ sabitlik qanunu
  - geoloji kəmiyyətlər qanunu
  - ümumi biosfer qanunu
179. Günəş enerjisinin yaratdığı mürəkkəb kimyəvi reaksiyalar hansı proseslərin əsasını qoyur?
- ekosistemdəki yerdəyişmələrin sürətlənməsinin
  - biosenozlara qruplaşmasının
  - canlı maddələrin yenidən bərpasının
  - bitkilərin fotosintez proseslərinin
  - ✓ bioloji və geoloji proseslərin
180. ətraf mühitin qorunmasının əsasını hansı qanun təşkil edir?
- kimyəvi elementlərin Biosferdə dövretmə qanunu

- ✓ təbiətin və cəmiyyətin bir-birinə bağlılıq və asılılıq qanunu
- ekosistemdə maddələrin bioloji dövrəni qanunu
- okeanlarda böyük və kiçik su dövrələri qanunu
- təbii elementlərin bir-biri ilə ziddiyyəti qanunu

181. V.İ.Vernadskinin Sabitlik qanunu və Təbii sistemin onu əhatə edən mühitin hesabına inkişaf qanununa müvafiq qələn təlimi hansıdır?

- canlılar ekoloji problemləri aradan qaldırmalıdır
- bioloji dövrəni zamanı hər şey təkrarlanmalıdır
- ✓ hər şey harasa yox olmalıdır
- biosenoqlar sürətlə inkişaf etməlidir
- hər bir canlı olduğu kimi yenidən yaranır

182. Biosferdə canlı orqanizmlərdə ətraf mühitin maddələr mübadiləsi hansı proseslə əlaqədardır?

- ✓ kimyəvi elementlərin yerdəyişməsi ilə
- abissal çökəkliklərdə canlıların artması ilə
- yerin daxilindəki temperaturun dəyişməsi ilə
- bioloji proseslərin sürətlənməsi ilə
- populyasiyaların məhv olması ilə

183. ətraf mühitlə dinamik tarazlığı saxlamaq üçün orqanizmin özünü tənzimləmə qabiliyyətinə nə deyilir?

- uyğunlaşma deyilir
- tabe olma deyilir
- ✓ hemeostaz deyilir
- tabesizlik deyilir
- sərbəstlik deyilir

184. V.İ.Vernadskinin canlı maddələrdə fiziki-kimyəvi proseslərin vəhdəti fikri hansı qanununa aiddir?

- analoji ekologiya qanunu
- ətraf mühitin asılılıq qanunu
- elementlərin yerdəyişməsi qanunu
- ✓ ümumi biosfer qanunu
- ekosistemlərdə həyat qanunu

185. V.İ.Vernadskinin Sabitlik qanunu , onun başqa hansı qanunu əsasında yaradılmışdır ?

- tolerantlıq qanunu
- təkamülün dönməzliyi qanunu
- geoloji kəmiyyətlər qanunu
- ✓ daxili dinamik tarazlıq qanunu
- ümumi biosfer qanununun

186. Metan qazının ən çox iştirak etdiyi proses hansıdır ?

- ✓ antropogen parnik effektində
- kübrələrin istehsal edilməsində
- neft və qazın emalında
- ozon təbəqəsinin dəşilməsində
- sənaye müəsisələrində

187. Yer atmosferinin əsas qazları, biogen mənşəli azot və oksigen, o çümlədən bütün yeraltı qazlar hansı funksiyanı yaradır?

- reduksiya funksiyası
- biogeokimyəvi funksiya
- ✓ qaz funksiyası

- biokimyəvi funksiya
- konsentrosiya funksiyası

188. Karbon və azotun torpaqla toplanması hansı amillərin fəaliyyəti ilə bağlıdır ?

- dağ süxurları və mineralları
- insanın təsərrüfat fəaliyyəti
- maqmatik süxurlar
- iqlim elementləri
- ✓ bitki və heyvan qalıqları

189. V.İ.Vernadskinin Sabitlik qanunu və Təbii sistemin onu əhatə edən mühitin hesabına inkişaf qanununa müvafiq qəlon təlimi hansıdır?

- ✓ hər şey harasa yox olmalıdır
- hər bir canlı olduğu kimi yenidən yaranır
- biosenoqlar sürətlə inkişaf etməlidir
- canlılar ekoloji problemləri aradan qaldırmalıdır
- bioloji dövrün zamanı hər şey təkrarlanmalıdır

190. V.İ.Vernadskinin canlı maddələrdə fiziki-kimyəvi proseslərin vəhdəti fikri hansı qanununa aiddir?

- analoji ekologiya qanunu
- ətraf mühitin asılılıq qanunu
- elementlərin yerdəyişməsi qanunu
- ✓ ümumi biosfer qanunu
- ekosistemlərdə həyat qanunu

191. Biosferdə canlı orqanizmlərdə ətraf mühitin maddələr mübadiləsi hansı proseslə əlaqədardır?

- populyasiyaların məhv olması ilə
- abissal çökəkliklərdə canlıların artması ilə
- yerin daxilindəki temperaturun dəyişməsi ilə
- bioloji proseslərin sürətlənməsi ilə
- ✓ kimyəvi elementlərin yerdəyişməsi ilə

192. Biogeosenozda növlərin ən əsas qarşılıqlı əlaqələr hansılardır?

- qida, enerji, istilik
- ✓ qida, məkan, mühityaratma
- məkan, enerji, rəqabət
- məskən yeri, sığınacaq, məkan
- sığınacaq, qida rəqabət

193. Bioloji və geoloji dövriyyələr bir-biri ilə bağlıdır hansı prosesi əmələ gətirirlər?

- maddələr mübadiləsini
- fotosintez prosesini
- karbonun dövrünü
- su dövriyyəsinə
- ✓ vahid dövriyyəni

194. Quruda olan avtotrof bitkilərdə ilkin proseslər hansı qazın sayəsində baş verir ?

- ✓ karbon
- oksigen
- helium
- hidrogen
- azot

195. Dünya okeanın atmosferdə tənzimlədiyi mühüm xüsusiyyətə malik olan qaz hansıdır ?

- √ karbon
- kükürd
- helium
- hidrogen
- azot

196. Quruda olan avtotrof bitkilərdə ilkin proseslər hansı qazın sayəsində baş verir ?

- √ karbon
- helium
- hidrogen
- azot
- oksigen

197. Bioloji və geoloji dövriyələr bir-biri ilə bağlıdır hansı prosesi əmələ gətirirlər?

- maddələr mübadiləsini
- karbonun dövrünü
- su dövriyəsini
- √ vihid dövriyəni
- fotosintez prosesini

198. Biosferdə mövcud olan ən qədim karbonat çöküntüləri hansı dövrə Aid edilir ?

- orta paleozaya
- √ aşağı proterozoya
- aşağı kainazoya
- orta mezazoya
- arxey dövrünə

199. Atmosferdə ozon qatının miqdarının artmasına səbəb hansı proses olmuşdur ?

- vulkanizm
- buzlaşma
- oksidləşmə
- dağəmələgəlmə
- fotosintez

200. Ekologiya elminin nəticələri əsasən hansı sahələrdə tətbiq edilir?

- iqtisadiyyatın tənzimlənməsində, tibb sahəsində
- aerokosmik tədqiqatlarda, arxeoloji qazıntılarda
- meteorologiya və iqlimşünaslıqda, yeyinti sənayesində
- mühəndis işlərində, inşaat layihələrinin hazırlanmasında
- √ təbiəti mühafizədə, kənd təsərrüfatında və

201. Avtotrof orqanizmlərin həyat fəaliyyəti nəticəsində hansı qaz əmələ gəlmişdir?

- karbon
- metan
- azot
- √ oksigen
- hidrogen

202. Canlı orqanizmlərin geoloji rolu təlimini hansı alim yaratmışdır ?

- D.Lamark

- C.Xarper
- V.V.Dokuçayev
- ✓ V.İ.Vernadski
- A.Humboldt

203. Biosferdə təkamül faktorları konkret olaraq necə adlanır ?

- təzyiqin paylanması, canlıların artımı
- yerin cazibə qüvvəsi, süxurların toplanması
- ✓ irsiyyət, dəyişkənlik, təbii seçim
- orqanizmlərin ölərək çürüməsi
- rütubətin çoxluğu, torpağın nəmlənməsi

204. Canlı orqanizmlərin geoloji rolu təlimini hansı alim yaratmışdır ?

- D.Lamark
- C.Xarper
- V.V.Dokuçayev
- ✓ V.İ.Vernadski
- A.Humboldt

205. Biosferdə təkamül faktorları konkret olaraq necə adlanır ?

- ✓ irsiyyət, dəyişkənlik, təbii seçim
- yerin cazibə qüvvəsi, süxurların toplanması
- təzyiqin paylanması, canlıların artımı
- rütubətin çoxluğu, torpağın nəmlənməsi
- orqanizmlərin ölərək çürüməsi

206. Fotosintez prosesi atmosferdə hansı təbəqənin qalınlaşmasına şərait yaradır ?

- troposferin
- mezosferanın
- noosferanın
- ✓ ozon qatının
- strotopauzanın

207. Avtotrofların tapıldığı süxurların yaşı təxminən nə qədərdir ?

- 500 min il
- 2 milyon il
- ✓ 3,5 milyard il
- 5,5 milyon il
- 4 milyard il

208. Atmosferdə yaşayaraq üzvi maddələrlə qidalanmış eobiontlar hansı qaz olmadan inkişaf etmişlər ?

- karbon
- ✓ oksigen
- metan
- hidrogen
- kükürd

209. Biosferdə baş verən maddələr mübadiləsinin əsas mənbəyi nədir?

- kondensasiya prosesi
- temperaturu və təzyiq
- ✓ günəş radiasiyası
- biogeokimyəvi dövran
- geoloji dövran

210. Biosferin evolyusiyasında atmosferin karbon qazı ilə zənginləşməsinə səbəb nə olmuşdur?

- canlı orqanizmlərin sürətlə artması
- hələ ozon qatının formalaşmaması
- ultrabənövşəyi şüaların yerə təsiri
- ✓ dağəmələgəlmə dövründə vulkan fəaliyyəti
- mikroorqanizmlərin məhv olaraq toplanması

211. Avtotrof orqanizmlərin həyat fəaliyyəti nəticəsində hansı qaz əmələ gəlmişdir?

- karbon
- metan
- azot
- ✓ oksigen
- hidrogen

212. Oksigensiz atmosferdə yaşayaraq üzvi maddələrlə qidalanmış ilk canlılar hansılardır?

- avtotroflar
- edifikatlar
- ✓ eobiontlar
- redusentlər
- saprofitlər

213. Torpağın əsas tərkib hissəsi hansı maddələrdən ibarətdir ?

- ✓ atıl maddələr
- üzvi maddələr
- kimyəvi maddələr
- biogen maddələr
- biokoz maddələr

214. Dünyanın ən böyük torf yataqları yerləşən üç ölkəsi hansıdır ?

- Braziliya, Danimarka, ABŞ
- Qazaxstan, Norveç, Kuba
- ✓ Rusiya, ABŞ, ÇXR
- Almaniya, BB, Çin
- CAR, Fransa, İspaniya

215. Atmosferdə ozon qatının miqdarının artmasına səbəb hansı proses olmuşdur ?

- vulkanizm
- buzlaşma
- oksidləşmə
- dağəmələgəlmə
- ✓ fotosintez

216. Biosferdə mövcud olan ən qədim karbonat çökmələri hansı dövrə Aid edilir ?

- ✓ aşağı proterozoya
- orta mezozoya
- aşağı kainazoya
- arxey dövrünə
- orta paleozoya

217. Ekologiya elminin nəticələri əsasən hansı sahələrdə tətbiq edilir?

- mühəndis işlərində, inşaat layihələrinin hazırlanmasında

- meteorologiya və iqlimşünaslıqda, yeyinti sənayesində
- aerokosmik tədqiqatlarda, arxeoloji qazıntılarda
- iqtisadiyyatın tənzimlənməsində, tibb sahəsində
- ✓ təbiəti mühafizədə, kətsərrüfatında və sənayedə

218. Kapitalist ölkələrinin payına düşən neftin 25 %-i hansı ölkənin payına düşür ?

- İordaniya
- ✓ Küveyt
- Venesuela
- Nigeriya
- Əlcəzair

219. Dövlər ərzində canlı orqanizmlərin ölürək okean dibinə çökməsi, zaman keçdikcə hansı elementlərə çevrilməsinə səbəb olmuşdur?

- maqmatik süxurlara
- kvars qumları və qranitə
- ✓ daş kömür, neft,neftli qaz
- əhəng daşı və karbonatlara
- vulkanik çöküntülərə

220. Bir sıra ekosistemlərdə maddə və enerjinin ötürülməsi əsasən hansı vasitə ilə yerinə yetirilir?

- biofil elementlərlə
- konsentrasiya funksiyası ilə
- ✓ trofik zəncir vasitəsilə
- dövretmə sürəti ilə
- biokoz maddələrlə

221. Günəş enerjisinin təsirinin dayanması hansı proses zamanı baş verir ?

- Geoloji proseslər aktivləşməsi zamanı
- maddələr mübadiləsinin ləngiməsi zamanı
- ekosistemlərin sahələrinin genişlənməsi zamanı
- populyasiyaların sürətlə artması zamanı
- ✓ kimyəvi elementlərin yerdəyişməsi zamanı

222. Canlıların fəaliyyətinin Yer qabığının dəyişməsində əsas amil olduğunu sübut edən V.İ. Vernadski hansı təlimi yaratmışdır ?

- sansız faktorların təsiri təlimi
- kimyəvi və fiziki-kimyəvi hadisələr təlimi
- təbii faktorların
- Günəş enerjisinin bərabər paylanması təlimi
- ✓ canlı orqanizmlərin geoloji rolu təlimi

223. Biosferdə irsiyyət, dəyişkənlik, təbii seçim və digər faktorlar konkret olaraq necə adlanır ?

- ✓ təkamül faktorları
- morfoloji faktorlar
- insan faktorları
- mübarizə faktorları
- fizioloji faktorlar

224. İlk ekologiya təliminin müəllifi kim olmuşdur?

- A.Humbolt
- T.Maltus
- Y.Odum
- ✓ L.Lamark
- V.V.Dokuçayev

225. Dövrələr ərzində canlı orqanizmlərin ölərək okean dibinə çökməsi, zaman keçdikcə hansı elementlərə çevrilməsinə səbəb olmuşdur?

- kvars qumları və qranitə
- √ daş kömür, neft,neftli qaz
- maqmatik süxurlara
- vulkanik çöküntülərə
- əhəng daşı və karbonatlara

226. Torpağın əsas tərkib hissəsi hansı maddələrdən ibarətdir ?

- kimyəvi maddələr
- üzvi maddələr
- biogen maddələr
- √ atıl maddələr
- biokoz maddələr

227. Atıl maddələr hansı təbəqənin əsas tərkib hissəsidir ?

- ozon qatının
- nüvənin
- atmosferin
- okeanın
- √ torpağın

228. Atıl maddələr hansı təbəqənin əsas tərkib hissəsidir ?

- okeanın
- atmosferin
- √ torpağın
- nüvənin
- ozon qatının

229. Daş kömür, neft və neftli qazın okean dibinə çökməsinə səbəb nədir ?

- yosunların sıxlığının artması
- çay sularının gətirdiyi daşların yığılması
- √ canlı orqanizmlərin ölərək yığılması
- kimyəvi tərkibli süxurların çökməsi
- vulkanik mənşəli maqmalardan çökməsi

230. Torpağa qurğuşun tullantıları hansı vasitələrlə atılır

- neft sənayesi
- yeyinti sənayesi
- əlvan metallurjiya
- qara metallurjiya
- √ avtomobillər

231. Bir sıra ekosistemlərdə maddə və enerjinin ötürülməsi əsasən hansı vasitə ilə yerinə yetirilir?

- biofil elementlərlə
- konsentrasiya funksiyası ilə
- √ trofik zəncir vasitəsilə
- dövretmə sürəti ilə
- biokoz maddələrlə

232. Təbiətin təkamülü prosesində əmələ gəlmiş sistem necə adlanır ?



- xarici ekosistem
- √ təbii ekosistem
- antropogen ekosistem
- daxili ekosistem
- bioloji ekosistem

233. Biosferdə irsiyyət, dəyişkənlik, təbii seçim və digər faktorlar konkret olaraq necə adlanır ?

- insan faktorları
- morfoloji faktorlar
- √ təkamül faktorları
- mübarizə faktorları
- fizioloji faktorlar

234. Ekologiyanın hansı sahəsi onu əhatə edən ətraf mühitin saxlanılması, qorunması və keyfiyyətcə yaxşılaşdırılması üsullarını öyrənməkdən ibarətdir?

- analoji ekologiya
- tətbiqi ekologiya
- orqanizmlərin morfolojiyası
- √ insan ekologiyası
- tibbi ekologiya

235. Biosferdə ilk canlılar təxminən nə vaxt əmələ gəlmişdir?

- 3 milyard il əvvəl
- 5 milyard il əvvəl
- 4,7 milyard il əvvəl
- 2,8 milyard il əvvəl
- √ 4 milyard il əvvəl

236. Ekologiyanın hansı sahəsi onu əhatə edən ətraf mühitin saxlanılması, qorunması və keyfiyyətcə yaxşılaşdırılması üsullarını öyrənməkdən ibarətdir?

- orqanizmlərin morfolojiyası
- tibbi ekologiya
- √ insan ekologiyası
- tətbiqi ekologiya
- analoji ekologiya

237. Biosferdə ilk canlılar təxminən nə vaxt əmələ gəlmişdir?

- 3 milyard il əvvəl
- 5 milyard il əvvəl
- 4,7 milyard il əvvəl
- 2,8 milyard il əvvəl
- √ 4 milyard il əvvəl

238. Biosferdə baş verən maddələr mübadiləsinin əsas mənbəyi nədir?

- √ günəş radiasiyası
- temperatur və təzyiq
- geoloji dövrən
- kondensasiya prosesi
- biogeokimyəvi dövrən

239. Hansı səbəbdən şimal yarımkürəsində atmosferin daha güclü çirklənməsi baş verir?

- karbon oksidlərinin miqdarı havada artan zaman
- ağır metalların və toksiki maddələrin miqdarı havada artan zaman

- azot və kükürd oksidlərinin miqdarı havada artan zaman
- rentgen şüalanmasından sonra
- ✓ iri miqyaslı müharibələr baş verdikdə

240. Avtotrof orqanizmlərdən sonra atmosferdə oksigenin əmələ gəlməsinə səbəb olan element hansıdır?

- ✓ su buxarının parçalanması
- karbonlu birləşmələr
- maqmanın səthə çıxması
- ammoniyakdan oksigenin ayrılması
- kömürün oksidləşməsi

241. Canlıların növ tərkibi, geoloji və iqlim dəyişmələri hansı təbəqənin evolyusiyasına təsir göstərmişdir ?

- atmosfer
- zoosfer
- litosfer
- ✓ biosfer
- hidrosfer

242. Günəş enerjisinin təsirinin dayanması hansı proses zamanı baş verir ?

- ekosistemlərin sahələrinin genişlənməsi zamanı
- maddələr mübadiləsinin ləngiməsi zamanı
- Geoloji proseslər aktivləşməsi zamanı
- ✓ kimyəvi elementlərin yerdəyişməsi zamanı
- populyasiyaların sürətlə artması zamanı

243. Canlıların fəaliyyətinin Yer qabığının dəyişməsində əsas amil olduğunu sübut edən V.İ. Vernadski hansı təlimi yaratmışdır ?

- təbii faktorların
- kimyəvi və fiziki-kimyəvi hadisələr təlimi
- sansız faktorların təsiri təlimi
- ✓ canlı orqanizmlərin geoloji rolu təlimi
- Günəş enerjisinin bərabər paylanması təlimi

244. Avtotrof orqanizmlərdən sonra atmosferdə oksigenin əmələ gəlməsinə səbəb olan element hansıdır?

- ✓ su buxarının parçalanması
- maqmanın səthə çıxması
- ammoniyakdan oksigenin ayrılması
- kömürün oksidləşməsi
- karbonlu birləşmələr

245. Rütubət çox olan rayonlarda torpaqlarda təbii su rejiminin pozulması nəticəsində yaranan proses necə adlanır?

- ✓ bataqlıqlaşma adlanır
- duzlaşma adlanır
- turşulaşma adlanır
- susuzlaşma adlanır
- şoranlaşma adlanır

246. Hər bir ekosistemdə gedən maddələr dövrəni hansı sistemlərin qarşılıqlı fizioloji əlaqələrinin nəticəsidir ?

- konsument və redusentlərin
- kimyəvi elementlərin
- maqmatik süxurların
- ✓ avtotrof və heterotrof sistemlərin
- biratıl sistemlərin

247. Günəş enerjisi ilə Yer in dərinlik enerjisinin qarşılıqlı təsiri ilə baş verən proses hansıdır ?

- avtotrof sistemlərin dövrünü
- ✓ maddələrin böyük dövrünü
- maqmatik süxurların çevrilməsi
- biofil elementlərin yerdəyişməsi
- böyük su dövrünü

248. İllərdə sintez olunan üzvi maddələrin kütləsinə əsaslanaraq, ən çox oksigen məhsulunun miqdarı hansı təbəqənin payına düşür?

- atmosferdəki mikroorqanizmlərin
- ✓ dünyada okeanındakı orqanizmlərin
- quruda yerləşən bitki örtüyünün
- nəhəng buzlaqlıq sahələrinin
- litosferdəki mineral maddələrin

249. Biosferin həyatı üçün əsas sayılan və həyatın yaradıcısı hesab olunan dövrün necə adlanır?

- böyük su dövrünü
- böyük bioloji dövrün
- kiçik su dövrünü
- maddələrin sintezi dövrünü
- ✓ biogeokimyəvi dövrün

250. Elmi dildə torpaq necə adlanır?

- biogeosenoz adlanır
- biosfer adlanır
- biotop adlanır
- biosenoz adlanır
- ✓ biokos adlanır

251. Mineral və üzvi hissəcikli hansı süxurların tərkib hissəsini təşkil edir?

- ✓ torpaqəmələgətirən ana süxurların
- bəzə süxurların
- əhəng süxurların
- düz süxurların
- Daş süxurların

252. Atmosferdə müxtəlif səbəblər nəticəsində miqdarı az olan azotu hansı mənbələr kompensasiya edir ?

- sənaye müəsisələri
- mikroorqanizmlər
- sudakı canlılar
- ✓ vulkanlar
- meşə landşaftları

253. Miqdarı daha çox olan üzvi azot hansı orqanizmlər tərəfindən hazırlanır ?

- insanlar
- bitkilər
- heyvanlar
- yosunlar
- ✓ bakteriyalar

254. Atmosferdə və sənayedə baş verən müxtəlif hadisələr, azot fiksasiya edici bakteriyalar və yosunların fəaliyyəti nəticəsində hansı proses baş verir?

- azotun miqdarı daha da çoxalır

- azot dövr edərək dünya okeanına qayıdır
- ✓ azot hidrogen və ya oksigenlə birləşir
- iqlimdə quraqlıqlaşma baş verir
- bitkilər tərəfində mənimsənilmir

255. Atmosferdə olduqca çox olan azot, yalnız hansı elementlərlə birləşdikdən sonra bitkilər tərəfindən yaxşı mənimsənilir?

- karbon və dəmirə
- kalsium və karbonla
- oksigen və fosforla
- kükürd və hidrogenlə
- ✓ hidrogen və oksigenlə

256. V.İ.Vernadski hansı prosesini biogeokimyəvi tsikl adlandırmışdır ?

- okeanlar arasında su və canlı mübadiləsini
- kimyəvi elementlərin sürətlə parçalanmasını
- orqanizmlər tərəfində kimyəvi elementlərin parçalanmasını
- qida maddələrinin canlılardan cansızlara ötürülməsini
- ✓ ayrı-ayrı maddələrin dövrünü

257. Biosferdə baş verən fotosintez prosesinə təxminən nə qədər enerji sərf olunur?

- 90 %-dən çox
- 10%-ə qədər
- 75 %
- ✓ 5 %-ə qədər
- 53 %

258. Torpağın səhrələşməsi necə formada özünün göstərir?

- yayılma və dərinləşmə formalarında
- genişlənmə və dayazlaşma formalarında
- daralma və susuzlaşma formalarında
- intensivləşmə və sabitləşmə formalarında
- ✓ dezertifikasiya və dərinləşmə formalarında

259. Torpağın və bitki örtüyünün deqradasiyası, onların bioloji və iqtisadi məhsuldarlığının azalması, tamamilə itirilməsinə hansı hadisə səbəb olur.

- ✓ səhrələşmə hadisəsi
- duzlaşma hadisəsi
- eroziya hadisəsi
- bataqlıqlaşma hadisəsi
- şoranlaşma hadisəsi

260. Torpaq uzun müddət səpin altında qaldıqda onun hansı ehtiyatı 60% azalır?

- humus ehtiyatı
- su ehtiyatı
- hava ehtiyatı
- ✓ duzluluq ehtiyatı
- mineral ehtiyatı

261. Torpağın üzvi və qeyri – üzvi maddələrlə zəngin olan qatı necə adlanır?

- münbit qatı
- susuz qatı
- turşulu qatı
- ✓ humus qatı

- şoran qatı
262. Hansı sistemlərin torpaqları yüksək dərəcədə deqradasiyaya məruz qalır?
- ekosistemlərin
  - biotopların
  - ✓ aqrosistemlərin
  - biosistemlərin
  - biosenozların
263. Torpaqda nitritlərin miqdarının çoxalması oksigenin azalmasına səbəb olduğundan atmosfərə hansı qazların atılmasına çoxalır?
- azotlu qazların
  - hisli qazların
  - ✓ “istixana” qazlarının
  - tüstü qazlarının
  - fosforlu qazların
264. Torpağı mühafizə etmək məqsədilə növbəli əkinə keçmək, kimyəvi maddələrdən istifadə etməmək, müəyyən seçilmiş sahələrdə kənd təsərrüfatı bitkilərinin əkilməsi kimi tədbirlərə nə deyilir
- termiki tədbirlər
  - şumlama tədbirləri
  - suvarma tədbirlər
  - ✓ aqrotexniki tədbir
  - mexaniki tədbirlər
265. Torpağı çirkləndirən pestisidlər içərisində insan və ətraf mühit üçün ən təhlükəlisi hansı birləşmələrdir?
- üzvi maddələr
  - ✓ üzvi xlorbirləşmələri
  - gübrələr
  - radioaktiv tullantılar
  - polimerlər
266. Torpağa verilən hansı gübrələr orada nitrat sulfat və xloridlərə çevrilərək bitkilərin məhsuldarlığına və inkişafına mənfi təsir göstərir?
- kalium və azot gübrələri
  - xlor və kalsium gübrələri
  - azot və kalsium gübrələri
  - ✓ azot və superfosfat gübrələri
  - ikiqat superfosfat və azot gübrələri
267. Torpağı mühafizə etmək üçün hansı tədbirlər həyata keçirilməlidir? Hansı cavab düzgün deyil
- duzlaşmaya və bataqlılaşmaya qarşı mühafizə
  - ✓ torpağa antropogen təsirləri artırmaq
  - flora və faunanı məhv olmaqdan qorunması
  - şoranlaşmanın qarşısının alınması
  - torpağın çirklənmədən qorunması
268. Torpağın pestisidlər və başqa zəhərli maddələrlə çirklənməsinin qarşısını almaqla bitkilərin mühafizəsi hansı ekoloji metodlarla aparılır?
- fiziki, susuzlaşdırma
  - ✓ bioloji, aqrotexniki
  - kimyəvi, bataqlaşdırma
  - bioloji, iki qat duzsuzlaşdırma
  - bioloji, duzsuzlaşdırma
269. İlkin atmosferdə avtotrof orqanizmlərin yaratdıqları element hansı olmuşdur ?

- karbon
- hidrogen
- kükürd
- √ oksigen
- azot

270. Karbon qazının ən çox mövcud olduğu yer hansıdır ?

- √ okeanlar
- tropik meşələr
- arktik buzlaqlar
- litosfer
- atmosfer

271. Ekosistemlərdə abiotik amillər və canlı orqanizmlərin sonsuz qarşılıqlı təsirləri nəticəsində biotop və biosenoqlar arasında baş verən proses necə adlanır?

- biokimyəvi funksiya
- dövretmə sürəti
- trofik zəncir
- biokimyəvi tsikl
- √ maddələr dövrəni

272. Hansı ərazilər istisna olmaqla yer ekosistemlərində kiçik dövrəni olmur?

- tayqa meşələri
- √ tropik meşələr
- subtropik səhralar
- arxipelaqlar
- arktik buzlaqlar

273. Biogeokimyəvi maddələr dövrəni hansı proses təmin edir?

- √ canlı maddə dəyişərək, yaranaraq və ölərək həyatı saxlayır
- ekosistemlərdə biosenoqların sayı azalaraq daha az yer tutur
- bütün enerjinin 90 %-i fotosintez prosesinə sərf olunur
- qida maddələrinin ötürülməsi yalnız bitkidən bitkiyə təmin olunur
- cansız maddələr dövrəni edərək və parçalanaraq fəaliyyət göstərir

274. Maddələr mübadiləsinin simvolu hansı formaya uyğun gəlir ?

- dairə
- trapesiya
- ellips
- spiral
- piramida

275. Litosferi ən çox çirkləndirən mənbə və sənaye sahəsi hansıdır?

- kömür sənayesi
- energetika sənayesi
- yeyinti sənayesi
- yüngül sənayesi
- √ metallurqiya sənayesi

276. Karbohidrogenlərdən yanacaq kimi istifadə olunması atmosferdə hansı qazın miqdarını süni şəkildə artırır ?

- √ karbon
- metan qazı

- kükürd
- hidrogen
- qurğuşun

277. Okeanlarda ən çox mövcud olan qaz hansıdır ?

- azot
- fosfor
- arqon
- ✓ karbon
- hidrogen

278. Biosferdə bas verən hansı proses üçün təxminən 5%-ə qədər enerji sərf olunur ?

- ✓ fotosintez
- buxarlanma
- maddələr mübadiləsi
- elementlərin çevrilməsi
- vulkanizm

279. Yalnız biosfer daxilində tamamlanan dövran hansıdır ?

- böyük su dövranı
- radioaktiv elementlərin dövranı
- böyük bioloji dövran
- ✓ biogeokimyəvi dövran
- ayrı-ayrı maddələrin dövranı

280. Biosferdə bas verən hansı proses üçün təxminən 5%-ə qədər enerji sərf olunur ?

- ✓ fotosintez
- buxarlanma
- maddələr mübadiləsi
- elementlərin çevrilməsi
- vulkanizm

281. Yalnız biosfer daxilində tamamlanan dövran hansıdır ?

- böyük su dövranı
- radiaktiv elementlərin dövranı
- böyük bioloji dövran
- ✓ biogeokimyəvi dövran
- ayrı-ayrı maddələrin dövranı

282. Atmosferdə oksigenin konsentrasiyasının 1 % olduğu vaxtlarda yaranan əsas təbəqəni göstər:

- troposfer
- ekzosfer
- ✓ ozonosfer
- stratosfer
- noosfer

283. İlkin atmosferdə avtotrof orqanizmlərin yaratdıqları element hansı olmuşdur ?

- karbon
- hidrogen
- kükürd
- ✓ oksigen
- azot

284. Atmosferdə süni şəkildə karbon qazının miqdarının artmasının səbəbi nədir?

- meşə yanğınlarının sayının artması
- vulkanizm prosesinin fəallaşması
- günəşdəki partlayışların təkrarlanması
- oksan sularının neftlə çirkləndirilməsi
- ✓ karbohidrogenlərdən yanacaq kimi istifadə olunması

285. Karbon qazının ən çox mövcud olduğu yer hansıdır ?

- ✓ okeanlar
- tropik meşələr
- arktik buzlaqlar
- litosfer
- atmosfer

286. Atmosferdə müxtəlif səbəblər nəticəsində miqdarı az olan azotu hansı mənbələr kompensasiya edir ?

- sənaye müəsisələri
- mikroorqanizmlər
- sudakı canlılar
- ✓ vulkanlar
- meşə landşaftları

287. Üzvi qalıqların və qeyri-üzvi maddələrin oksidləşməsinin reaksiyası və digər kimyəvi dəyişikliklər hansı elementin dövrəni zamanı baş verir?

- karbon
- hidrogen
- ✓ oksigen
- maqnezium
- azot

288. Hansı ərazilər istisna olmaqla yer ekosistemlərində kiçik dövrəni olmur?

- tayqa meşələri
- ✓ tropik meşələr
- subtropik səhrələr
- arxipelaqlar
- arktik buzlaqlar

289. Biosferdə baş verən fotosintez prosesinə təxminən nə qədər enerji sərf olunur?

- ✓ 5 %-ə qədər
- 53 %
- 10%-ə qədər
- 75 %
- 90 %-dən çox

290. Biosferin həyatı üçün əsas sayılan və həyatın yaradıcısı hesab olunan dövrəni necə adlanır?

- böyük su dövrəni
- böyük bioloji dövrəni
- kiçik su dövrəni
- maddələrin sintezi dövrəni
- ✓ biogeokimyəvi dövrəni

291. Spiral forması hansı prosesin simvoludur ?

- fotosintez prosesinin



- böyük su dövrünün
- ✓ maddələr mübadiləsinin
- geoloji dövrünün
- biogeokimyəvi dövrünün

292. Maddələr mübadiləsinin simvolu hansı formaya uyğun gəlir ?

- dairə
- trapesiya
- elleps
- ✓ spiral
- piramida

293. Ekosistemlərdə abiotik amillər və canlı orqanizmlərin sonsuz qarşılıqlı təsirləri nəticəsində biotop və biosenoqlar arasında baş verən proses necə adlanır?

- biokimyəvi funksiya
- dövretmə sürəti
- trofik zəncir
- biokimyəvi tsikl
- ✓ maddələr dövrünü

294. Torpağın tərkibində böyük qatılıqda olan hansı maddələr torpaqdakı canlı orqanizmlərə öldürücü təsir göstərir?

- gübrələr və fosfatlar
- duzlar və qələvilər
- turşular və azotlar
- pestisidlər və göbələklər
- ✓ kimyəvi birləşmələr və toksikatlər

295. İonlaşdırıcı şüalar buraxan elementlərin izotoplarına nə deyilir? (Çəki: 1)

- Radioaktiv nuklidlər deyilir
- ✓ Radioaktiv izotoplar deyilir
- İonlaşmış duzlar deyilir
- Radioaktiv tullantılar deyilir
- İonlaşmış kristallar deyilir

296. Karbonun təbiətdə mövcud dan əsas iki mineral formasın göstər

- |                         |                      |
|-------------------------|----------------------|
| 1. əhəng karbonatları   | 4. karbon ikioksidi  |
| 2. kalsiumhidrokarbonat | 5. metan qazı        |
| 3. hidrokarbonatlar     | 6. karbon dördoksidi |

- 2, 4
- ✓ 1, 4
- 5, 6
- 2, 3
- 3, 6

297. Atmosferdə oksigenin konsentrasiyasının 1 % olduğu vaxtlarda yaranan əsas təbəqəni göstər:

- troposfer
- ekzosfer
- ✓ ozonosfer
- stratosfer
- noosfer

298. Atmosferdən və çoxsaylı səthi çöküntü minerallarının tərkibindəki oksigenin mənşəyini müəyyən et:

- vulkan mənşəli
- kosmos mənşəli

- atil mənşəli
- radiaktiv mənşəli
- ✓ biogen mənşəli

299. Biogeokimyəvi dövrəni Böyük bioloji dövrədən fərqləndirən əsas xüsusiyyət hansıdır ?

- dövretmə sürəti daha çoxdur
- hidrosfer olmadan kiçik dövrəni baş vermir
- ✓ yalnız biosfer daxilində tamamlanır
- günəş enerjisi olmadan mümkün deyil
- bu prosesdə yalnız canlılar iştirak edir

300. Qrunt sularının səviyyəsini aşağı salmaq üçün drenajlardan, kanallardan, axar suların qarşısını almaq üçün tikililərdən istifadə etməklə torpaqda gedən hansı proseslərin qarşısını almaq mümkündür?

- şoranlaşmanın
- turşulaşmanın
- susuzlaşmanın
- duzlaşmanın
- ✓ bataqlıqlaşmanın

301. Maqmatik süxurlar hansı fiziki təsirlər nəticəsində çökmə süxurlara çevrilir ?

- ✓ aşınma, yerdəyişmə, çökmə
- kristallaşma və ərimə
- radioaktiv parçalanma
- yeraltı suların hərəkəti
- metamorfizmin və daşlaşma

302. Biosfer tərəfindən qəbul olunan azotun 80%-i dövrə sistemə hansı vasitələrlə daxil olur ?

- kosmosdan
- ✓ Sudan və qurudan
- troposfer və mantiyadan
- günəş partlayışlarından
- yalnız oksanlardan

303. Torpağın keyfiyyəti hansı göstərici ilə müəyyən olunur?

- şoranlığı ilə
- ✓ münbitliyi ilə
- məsaməliyi ilə
- pH-i ilə
- turşuluğu ilə

304. Sual: Torpaqda baş verən eroziya hadisəsi onun hansı xassələrinin pisləşməsinə səbəb olur

- mexaniki və istilik xassələrini
- ✓ fiziki və kimyəvi xassələrini
- d)kapillyarlıq və duzluluq xassələrini
- maqnit və elektrik xassələrini
- termiki və kimyəvi xassələrini

305. Hansı proses nəticəsində torpaqda azot, fosfor, kaliumun mənimsənilməsi və mikroelementlərin azalması baş verir?

- ✓ səthi eroziya nəticəsində
- dağdıcı eroziya nəticəsində
- su eroziyası nəticəsində
- külək eroziyası nəticəsində
- şoran eroziya nəticəsində

306. Torpaqda üzvi maddələrin mineralaşması əsasən hansı şəraitdə gedir?[Yeni sual]

- yüksək temperaturda
- √ aerob və anareob şəraitdə
- rütubətli şəraitdə
- donuşluq şəraitində
- arid və humid şəraitdə

307. Biosfer tərəfindən qəbul olunan və dövri sistemə Sudan və qurudan daxil olan azotun miqdarı nə qədərdir ?

- √ 50 %
- 80 %
- 12 %
- 20 %
- 35 %

308. Atmosferdə və çoxsaylı səthi biogen mənşəli çöküntü minerallarının tərkibi hansı elementdən ibarətdir?

- qurğuşun
- karbon
- √ oksigen
- maqnezium
- kalsium

309. Aşınma, yerdəyişmə proseslərinin təsiri ilə çökmə süxurlara çevrilən süxurlar hansılardır ?

- metamorfik
- sialit
- karbonat
- √ maqmatik
- qranit

310. Maddələrin böyük dövrəni hansılər zamanı baş verir ?

- hava axınları və yüksək temperaturun
- yerin cazibə qüvvəsi və su dövrəni
- çay şəbəkəsinin sıxlığı və yüksək təzyiqin
- antropogen təsirlərn və sənayenin inkişafı
- √ [yeni cavab]günəş enerjisi ilə yerin dərinlik enerjisinin

311. Atmosferdə süni şəkildə karbon qazının miqdarının artmasının səbəbi nədir?

- günəşdəki partlayışların təkrarlanması
- oksan sularının neftlə çirkləndirilməsi
- meşə yangınlarının sayının artması
- √ karbohidrogenlərdən yanacaq kimi istifadə olunması
- vulkanizm prosesinin fəallaşması

312. Atmosferdə olduqca çox olan azot, yalnız hansı elementlərlə birləşdikdən sonra bitkilər tərəfindən yaxşı mənimsənilir?

- karbon və dəmirlə
- kükürd və hidrogenlə
- oksigen və fosforla
- kalsium və karbonla
- √ hidrogen və oksigenlə

313. Sərbəst oksigen atmosferdən başqa, hansı ərazidə də mövcuddur?

- √ Təbii sulara

- kosmosda
- yer qalığında
- üst mantiyada
- su anbarlarında

**314.** V.İ.Vernadski hansı prosesi biogeokimyəvi tsikl adlandırmışdır ?

- orqanizmlər tərəfində kimyəvi elementlərin parçalanmasını
- qida maddələrinin canlılardan cansızlara ötürülməsini
- okeanlar arasında su və canlı mübadiləsini
- ✓ ayrı-ayrı maddələrin dövranını
- kimyəvi elementlərin sürətlə parçalanmasını

**315.** Biogeokimyəvi maddələr dövranını hansı proses təmin edir?

- bütün enerjinin 90 %-i fotosintez prosesinə sərf olunur
- qida maddələrinin ötürülməsi yalnız bitkidən bitkiyə təmin olunur
- ✓ canlı maddə dəyişərək, yaranaraq və ölərək həyatı saxlayır
- cansız maddələr dövr edərək və parçalanaraq fəaliyyət göstərir
- ekosistemlərdə biosenozların sayı azalaraq daha az yer tutur

**316.** Biogeokimyəvi dövrəni Böyük bioloji dövrandan fərqləndirən əsas xüsusiyyət hansıdır ?

- hidrosfer olmadan kiçik dövrəni baş vermir
- ✓ yalnız biosfer daxilində tamamlanır
- dövretmə sürəti daha çoxdur
- günəş enerjisi olmadan mümkün deyil
- bu prosesdə yalnız canlılar iştirak edir

**317.** Atmosferdən və çoxsaylı səthi çöküntü minerallarının tərkibindəki oksigenin mənşəyini müəyyən et:

- vulkan mənşəli
- radiaktiv mənşəli
- atil mənşəli
- kosmos mənşəli
- ✓ biogen mənşəli

**318.** Maqmatik süxurlar hansı fiziki təsirlər nəticəsində çökmə süxurlara çevrilir ?

- ✓ aşınma, yerdəyişmə, çökmə
- metamorfizmin və daşlaşma
- yeraltı suların hərəkəti
- radioaktiv parçalanma
- kristallaşma və ərimə

**319.** Günəş enerjisi ilə Yerə dərinlik enerjisinin qarşılıqlı təsiri ilə baş verən proses hansıdır ?

- avtotrof sistemlərin dövrəni
- biofil elementlərin yerdəyişməsi
- maqmatik süxurların çevrilməsi
- ✓ maddələrin böyük dövrəni
- böyük su dövrəni

**320.** Hər bir ekosistemdə gedən maddələr dövrəni hansı sistemlərin qarşılıqlı fizioloji əlaqələrinin nəticəsidir ?

- konsument və redusentlərin
- ✓ avtotrof və heterotrof sistemlərin
- maqmatik süxurların
- kimyəvi elementlərin

- biratıl sistemlərin

321. Homosfer təbəqəsi hansı hissələri əhatə edir ?

- yuxarı mantiyanın yer qabığı ilə təmas hissəsi
- biosferin hidrosferə təmas etdiyi hissəni
- tropopauzanın strotosferə yaxın hissəsini
- dünya okeanının litosferlə sərhəd hissəsini
- ✓ yer atmosferinin yer qatına yaxın olan hissəsi

322. əhəng karbonatları və karbon dioksidi karbonun təbiətdə mövcud olan hansı formasıdır ?

- bərk
- mayeləşmiş
- ionlaşmış
- ✓ mineral
- kristal

323. Hidrogen və oksigenlə birləşərək bitkilər tərəfindən daha yaxşı mənimsənilən atmosfer qazı hansıdır ?

- karbon
- kükürd
- ✓ azot
- helium
- oksigen

324. Miqdarı daha çox olan üzvi azot hansı orqanizmlər tərəfindən hazırlanır ?

- insanlar
- yosunlar
- heyvanlar
- bitkilər
- ✓ bakteriyalar

325. Fotosintez prosesində qeyri-üzvi maddədən canlı maddənin yaranması və parçalanaraq yenidən qeyri-üzvi birləşmələrə çevrilməsi hansı prosesə aiddir?

- kosmik şüalanma
- böyük bioloji dövrən
- dağəmələgəlmə prosesi
- ✓ biogeokimyəvi dövrən
- fiziki aşınma

326. Seyrək ionlaşmış qazlardan ibarət sfera necə adlanır?

- homosfer
- heterosfer
- ✓ termosfer
- ozonosfer
- ekzosfer

327. Seyrək ionlaşmış qazlardan ibarət sfera necə adlanır?

- heterosfer
- ✓ termosfer
- ozonosfer
- ekzosfer
- homosfer

328. Atmosfer havasının nə qədər hissəsi yer qabığına yaxın olan troposferdə yerləşir ?

- 75 %-t
- √ 80 %-i
- 21 %-i
- 90 %-i
- 70 %-i

329. Atmosfer havasında həmişə mövcud olan su buxarının miqdarı nə qədərdir ?

- √ homosfer
- hidrosfer
- ozonosfer
- noosfer
- troposfer

330. Atmosfer təbəqələrinin düzgün ardıcılığını göstər:

- ozonosfer, heterosfer, litosfer, termosfer, mezosfer
- homosfer, termosfer, stratosfer, ionosfer, troposfer
- stratosfer, ekzosfer, troposfer, mezosfer, ionosfer
- termosfer, noosfer, mezosfer, troposfer, ekzosfer
- √ troposfer, strotosfer, mezosfer, termosfer, ekzosfer

331. Atmosfer havasının nə qədər hissəsi yer qabığına yaxın olan troposferdə yerləşir ?

- 21 %-i
- 90 %-i
- 70 %-i
- 80 %-i
- 75 %-t

332. Atmosfer havasında həmişə mövcud olan su buxarının miqdarı nə qədərdir ?

- Atmosfer havasında həmişə mövcud olan su buxarının miqdarı nə qədərdir ?
- √ 3-4 %
- 10-12 %
- 25-30 %
- 15-17 %
- 20-25 %

333. Yer atmosferinin yer qatına yaxın olan aşağı hissəsi necə adlanır ?

- ozonosfer
- √ homosfer
- hidrosfer
- troposfer
- [yeni cavab]

334. Atmosferi çirkləndirən əsas qazlar hansılardır?

- hidrogen, ammoniyak, fosfor
- kükürd, helium, azot, radium
- √ hidrogen sulfid, dəm qazı, azot oksidləri
- natrium xlorid, karbon ikioksid, hidrogen
- nitratlar, karbon oksidləri, arqon

335. Azot elektrik stansiyalarının fəaliyyəti nəticəsində atmosfer havasında hansı təhlükəli elementlər yayılır?

- ultrabənövşəyi şüalar
- infraqırmızı dalğalar

- radioaktiv elementlər
- karbonlu konsentrasiyalar
- ✓ radioaktiv izotoplar

336. Havadan azotun kənar edilməsi hansı vasitələrin fəaliyyəti hesabına baş verir ?

- oksigenin aktivliyinin
- ✓ kök bakteriyalarının
- səpələnən şüaların
- radioaktiv izotopların
- okeandakı balıqların

337. Atmosferdəki mineral tozların əmələ gəlmə səbəbi nədir ?

- meşə yanğınları
- ✓ bozqır və torf yanğınları
- şaxtalardakı qəzalar
- aşınma və eroziya prosesləri
- vulkan püskürmələri

338. Yer in cazibə qüvvəsindən çıxaraq Yer kürəsinin tacını yaradan element hansıdır ?]

- karbon
- oksigen
- ✓ hidrogen
- helium
- azot

339. Termosferada ionlaşmanın yüksək olması hansı prosesi yaradır ?

- meteoritlərin parçalanaraq yanmasını
- temperaturun sürətlə aşağı düşməsini
- kosmik şüaların yüksək keçiriciliyini
- tozlardan ibarət buludların yaranmasını
- ✓ elektrik keçiriciliyinin yüksək olmasını

340. Tropik enliklərdə sutkalıq temperatur amplitudasının böyük olması əlaqədardır:

- Havanın enən hərəkəti, mövsümü küləklər
- Havanın qalxan hərəkəti, yüksək buludluluq
- Fiziki aşınmanın intensivliyi, çay şəbəkəsinin sıxlığı
- ✓ Havanın enən hərəkəti, buludluluğun az olması
- Okean cərəyanlarının təsiri, aşağı təzyiq

341. Subtropik iqlim qurşağının tiplərindən deyil:

- Kontinental subtropik
- Dəniz subtropik
- Aralıq dənizi
- ✓ Yağintıları bərabər paylanan
- Subtropik musson

342. stratosfera temperaturun artmasının əsas səbəbi nədir ?

- su buxarının çox olması
- ✓ ozon qatının yayılmasına görə
- hava axınlarının yerdəyişməsi
- oksigenin qazının seyrək olması
- yer cazibəsindən uzaqda yerləşməsi

343. Yer ilə kosmos arasında atmosfer vasitəsi ilə olan mübadilədə azotları və meteoritləri qəbul edən yer, hansı yüngül qazları itirir ?

- arqon və ksenon
- karbon və arqon
- azot və kükürd
- oksigen və fosfor
- ✓ hidrogen və helium

344. Mövsümi fəsil dəyişkənliyi çox az olan iqlim qurşaqları:

- Ekvatorial, mülayim
- Arktik, mülayim
- Subtropik, subarktik
- ✓ Ekvatorial, arktik
- Mülayim, tropik

345. Atmosferin müxtəlif kimyəvi tərkibli yuxarı hissəsi necə adlanır?

- ✓ heterosfer
- homosfer
- ekzosfer
- termosfer
- mezosfer

346. Temperaturun müntəzəm azalaraq dayandığı və dəyişməz olduğu atmosfer hissəsi necə adlanır?

- troposfera
- ozonosfera
- ✓ tropopauza
- heterosfera
- noosfera

347. Tullantı qazları zəhərli maddələrdən təmizləmək üçün hansı qurğulardan istifadə edilir?

- qaztəmizləyici qurğulardan
- elektrik qurğularından
- fırlanma qurğularından
- elektromaqnit qurğularından
- ✓ toztutucu qurğulardan

348. Yer kürəsini əhatə edən müxtəlif qaz qatlarından ibarət olan müəyyən qalınlıqlı təbəqə necə adlanır?

- ✓ atmosfer adlanır
- ozonosfer adlanır
- litosfer adlanır
- biosfer adlanır
- hidrosfer adlanır

349. Ümumiyyətlə atmosferi çirkləndirən əsas maddələr hansı mənşəlidirlər?

- təbii mənşəlidirlər
- karbon mənşəlidirlər
- ✓ pogen mənşəlidirlər
- biotik mənşəlidirlər
- turşu mənşəlidirlər

350. Tullantı qazların tərkibində olan faydalı qarışıqları ayırmaq üçün hansı kimyəvi təmizləmə üsulundan istifadə edilir?

- termiki üsuldan
- absorbsiya üsulundan



- adsorbsiya üsulundan
- ✓ katalik təmizləmə üsulundan
- qravtasiya üsulundan

351. Ozon ilk dəfə kim tərəfindən kəşf edilmişdir?

- Darvin tərəfindən
- Faradey tərəfindən
- Landau tərəfindən
- Lomonosov tərəfindən
- ✓ Marum tərəfindən

352. Oksigen atmosfer havasının necə faizini təşkil edir?

- ✓ 20, 95%-ni
- 17, 3%-ni
- 70, 0,5%-ni
- 23, 5%-ni
- 18, 9%-ni

353. Qaz və bərk məsaməli maddələrin qarşılıqlı təsiri prinsipinə əsaslanaraq tullantı qazların təmizlənməsi üsulu necə adlanır?

- termiki üsul
- yandırma üsulu
- ✓ adsorbsiya üsulu
- absorbsiya üsulu
- ətalət üsulu

354. Qaz halında olan sənaye tullantılarını təmizləmək üçün hansı üsullardan istifadə olunur?

- absorbsiya və adsorbsiya üsullarından
- elektrik və elektromexanik üsullardan
- fiziki və optik üsullardan
- ✓ fiziki və kimyəvi üsullardan
- mexaniki və kimyəvi üsullardan

355. Havada asılı halda olan bərk və maye hissəciklərlə atmosferin çirklənməsi necə adlanır?

- qələvili çirklənmə adlanır
- turşulu çirklənmə adlanır
- buxarlı çirklənmə adlanır
- duzlu çirklənmə adlanır
- ✓ aerosol çirklənmə adlanır

356. Hansı müəssisələr atmosferi aeroxolla çirkləndirən əsas mənbələr hesab olunur?

- kimya müəssisələri
- ✓ metallurjiya müəssisələri
- elektrik enerjisi istehsal edən müəssisələr
- yeyinti müəssisələri
- neft emalı müəssisələri

357. Termosferdə seyrəkləşmənin çox böyük olması qaz hissəciklərinə necə təsir edir ?

- temperaturu sürətlə artırır
- toz buludları yaranır
- meteoritlər parçalanaraq yanır
- sürətli hava axınları yaranır
- ✓ qazlar sürətlə hərəkət edir

358. Ozon qatının yayılması stratosfer təbəqəsində hansı dəyişikliyi yaradır ?

- √ temperaturu artırır
- gümüşlü buludları yaradır
- karbonu seyrəkləşdirir
- təzyiqi artırır
- təzyiqi aşağı salır

359. Stratopauza sərhədində temperatur hansı həddə olur ?

- + 50°-dən yuxarı olur
- √ 0°-yə çatır
- + 10-15 ° arası dəyişir
- – 60°-70° arasında olur
- – 25 °yə bərabər olur

360. Mülayim iqlim qurşağının kontinental tipinin geniş yayıldığı ölkələr:

- Finlandiya, İsveç
- Fransa, Monqolustan
- Türkiyə, Gürcüstan
- √ Qazaxıstan, Monqolustan
- Danimarka, Norveç

361. Atmosferin tropopauza sərhədində azalaraq, dəyişməyən iqlim elementi hansıdır ?

- təzyiq
- yağıntı
- √ temperatur
- su buxarı
- rütubət

362. Yer Atmosferdən hansı kütlələri alarkən, hidrogen və helium qazlarını itirir ?

- ulduz qırıntıları
- aramsız yağıntıları
- kükürd birləşmələrini
- buzlu kütlələri
- √ tozları və meteoritləri

363. Atmosferdə mövcud olan neterosfer hissəsi tərkibə digərlərindən necə fərqlənir ?

- elektrik keçiriciliyinə görə
- √ müxtəlif kimyəvi tərkibinə görə
- oksigenin sıxlığına görə
- temperaturun yüksəkliyinə görə
- ionlaşmanın sürətliliyinə görə

364. Atmosferdəki azot oksidlərinə həssas olan xəstəliklər hansılardır ?

- endokrinoloji və əsəb-sinir sistemi xəstəlikləri
- allergik və onurğa-oynaq xəstəlikləri
- ankoloji və stomotoloji xəstəlikləri
- həzm sistemi və uroloji xəstəlikləri
- √ ürək-damar və nəfəs yolları xroniki xəstəlikləri

365. Yer cazibə qüvvəsindən çıxaraq Yer kürəsinin tacını yaradan element hansıdır ?

- karbon
- oksigen

- √ hidrogen
- helium
- azot

366. Ekzosferada olan qaz hissəciklərinin planetlərarası fəzaya səpələnməsinin səbəbi nədir ?

- √ onların hərəkət sürətinin çox yüksək olması
- seyrəkləşmənin qiymətinin çox böyük olması
- elektrik keçiriciliyinin yüksək olması
- atmosfer qazlarının mövcud olmaması
- planetlərarası fəzanın sərhəddində yerləşməsi

367. Ekzosferada olan qaz hissəciklərinin planetlərarası fəzaya səpələnməsinin səbəbi nədir ?

- √ onların hərəkət sürətinin çox yüksək olması
- seyrəkləşmənin qiymətinin çox böyük olması
- elektrik keçiriciliyinin yüksək olması
- atmosfer qazlarının mövcud olmaması
- planetlərarası fəzanın sərhəddində yerləşməsi

368. stratosfera temperaturun artmasının əsas səbəbi nədir ?

- su buxarının çox olması
- √ ozon qatının yayılmasına görə
- hava axınlarının yerdəyişməsi
- oksigenin qazının seyrək olması
- yer cazibəsindən uzaqda yerləşməsi

369. Atmosfer təbəqələrinin düzgün ardıcılığını göstər:

- stratosfer, ekzosfer, troposfer, mezosfer, ionosfer
- √ troposfer, strotosfer, mezosfer, termosfer, ekzosfer
- ozonosfer, heterosfer, litosfer, termosfer, mezosfer
- homosfer, termosfer, stratosfer, ionosfer, troposfer
- termosfer, noosfer, mezosfer, troposfer, ekzosfer

370. Atmosferin müxtəlif kimyəvi tərkibli yuxarı hissəsi necə adlanır?

- homosfer
- termosfer
- √ heterosfer
- mezosfer
- ekzosfer

371. Qaz hissəciklərinin çox böyük sürətlə hərəkət etdiyi termosferada onların bir-biri ilə toqquşmamasının səbəbi nədir?

- güclü elektrik cərəyanlarının axması
- temperaturun çox yüksək olması
- hava axınlarının sürətlə hərəkət etməsi
- √ seyrəkləşmənin çox böyük olması
- gümüşlü buludların müşahidə olunması

372. Qışı daha rütubətli keçən iqlim tipi:

- Subtropik continental
- √ Aralıq dənizi
- Subtropik musson
- Mülayim kontinental
- Mülayim musson

373. İl boyu iki fəslin müşahidə olunduğu iqlim qurşaqları:

- Subekvatorial, subarktik
- Subtropik, subekvatorial
- ✓ Ekvatorial, arktik
- Mülayim, subarktik
- Antarktik, tropik

374. Musson iqliminin xarakterik xüsusiyyəti:

- İsti və quru yay, soyuq və rütubətli qış
- Soyuq və quru yay, isti və quru qış
- İsti və rütubətli yay, soyuq və rütubətli qış
- Soyuq və quru yay, isti və rütubətli qış
- ✓ İsti və rütubətli yay, mülayim və quru qış

375. İl boyu isti, yayı rütubətli, qışı quraq olan iqlim qurşağı:

- Subekvatorial
- Mülayim
- ✓ Tropik
- Subtropik
- Ekvatorial

376. Troposferdə olan su Buxarı, ozon və karbon qazı uzun dalğalı istilik şüalarını udduqdan sonra hansı proseslər baş verir?

- bulud əmələgəlir, yağıntı yağır
- ozon qatının seyrəkləşməsi baş verir
- fırtını və qasırğalar əmələ gəlir
- meteoritlər parçalanaraq yanır

377. Ürək-damar və nəfəs yolları xroniki xəstəliklərin həssaslaşmasına səbəb olan qaz birləşmələri hansıdır?

- ✓ azot oksidləri
- karbon oksidləri
- hidrogen sulfid
- natrium xlorid
- ammonyak

378. Troposferdə buludun əmələ gəlməsi və yağıntıların yağmasına səbəb aşağıdakılardan hansıdır?

- gecə-gündüz və fəsillərin yaranması
- karbon qazının yüksək konsentrasiyası
- ✓ uzun dalğalı istilik şüaları
- atmosferdəki su buxarının artması
- oksigen qazının sürətlə seyrəlməsi

379. Havadan azotun kənar edilməsi hansı vasitələrin fəaliyyəti hesabına baş verir ?

- oksigenin aktivliyinin
- okeandakı balıqların
- səpələnən şüaların
- radioaktiv izotopların
- ✓ kök bakteriyalarının

380. Azot elektrik stansiyalarının fəaliyyəti nəticəsində atmosfer havasında hansı təhlükəli elementlər yayılır?

- radioaktiv elementlər

- karbonlu konsentrasiyalar
- ultrabənövşəyi şüalar
- ✓ radioaktiv izotoplar
- infraqərmızı dalğalar

381. Qaz hissəciklərinin çox böyük sürətlə hərəkət etdiyi termosferada onların bir-biri ilə toqquşmamasının səbəbi nədir?

- temperaturun çox yüksək olması
- gümüşlü buludların müşahidə olunması
- güclü elektrik cərəyanlarının axması
- ✓ seyrəkləşmənin çox böyük olması
- hava axınlarının sürətlə hərəkət etməsi

382. Temperaturu- 75°-90°-C-yə çatan mezopauzada hansı proses müşahidə olunur?

- ✓ buzlu kristallardan ibarət gümüşlü buludlar
- antropogen mənşəli sənaye tozları
- yüksək konsentrasiyalı qaz hissəcikləri
- kosmik tozların yaratdığı bulud parçaları
- ionlaşmış su molekulları

383. Troposferdə olan su Buxarı, ozon və karbon qazı uzun dalğalı istilik şüalarını udduqdan sonra hansı proseslər baş verir?

- gecə-gündüz və fəsillər yaranır
- ozon qatının seyrəkləşməsi baş verir
- meteoritlər parçalanaraq yanır
- fırtını və qasırğalar əmələ gəlir
- ✓ bulud əmələgəlir, yağıntı yağır

384. Quruda litosferin torpaqla örtülü olan hissəsi necə adlanır?

- ✓ pedosfer
- biosfer
- homosfer
- noosfer
- kriosfer

385. Litosferdə formalaşan aşınma qalıqlarının ən mürəkkəb və qalın hissəsi hansı qurşaqlarda formalaşır?

- mülayim
- nival və arid
- antarktik
- ✓ ekvatorial
- subtropik

386. Dünyada torpaq ehtiyatlarının sahəsi nə qədərdir ?

- 361 mln. km<sup>2</sup>
- ✓ 129 mln. km<sup>2</sup>
- 150 mln. km<sup>2</sup>
- 152 mln. km<sup>2</sup>
- 169 mln. km<sup>2</sup>

387. Şəhər ətrafında yararlı torpaq sahələrini zəbt edən və onu epidemiya mərkəzlərinə çevirən tullantılar hansılardır ? (Sürət 02.10.2014 11:44:43)

- maye şəkildə olan tullantılardır
- sənaye tullantılardır

- taxta-şalban qırıqlarıdır
- poloetilen qablarıdır
- ✓ bərk məişət tullantılarıdır

**388.** Sanitar –gigiyena tələblərinə uyğun olaraq suyun keyfiyyəyinə hansı tələblər qoyulur? Hansı cavab düzgün deyil? (Sürət 02.10.2014 11:44:31)

- Suyun iyi və dadı sutka ərzində 2 baldan yuxarı olmamalıdır
- Suda həll olmuş oksigenin miqdarı 4mq/l artıq olmamalıdır
- Zərərli maddələrin qatılığı suda müşahidə olunmamalıdır
- ✓ Suda xəstəlik törədən bakteriyalar müşahidə olunmalıdır
- Su qatlarında rəng nəzərə çarpmamalıdır

**389.** Sənaye sahələrinin iknkişafı və yerləşdirilməsi ilə əlaqədar tullantıların artması, faydalı qazınıtların çıxarılması, müharibələr, avtomobil yollarının salınması və s. torpaqda hansı hadisələrin baş verməsinə səbəb olur ? (Sürət 02.10.2014 11:44:12)

- torpaq sahələri genişlənməsinə və münbitləşməsinə
- torpaq sahələrinin şoranlaşmasına və genişlənməsinə
- torpaq sürüşmələrinə və uçqunlara
- toraq sahələrinin münbitləşməsinə və azalmasına
- ✓ torpaq sahələrinin azalmasına və çirklənməsinə

**390.** Tədqiqatlara görə Yer səthinin əsas hissəsi hansı elementlərdən ibarətdir ?

- karbon və dəmirdən
- ✓ oksigen və silisiumdan
- azot və karbondan
- fosfor və kükürddən
- uran və hidrogendən

**391.** Təbiətdə tez-tez rast gəlinən fərdlərin ölümü onun hansı dövründə baş verir?

- yaşlı dövründə
- ✓ erkən dövründə
- doğum anında
- yetkinlik dövründə
- ilk anlarında

**392.** Rekultivasiya metodu ilə korlanmış torpaqların bərpası zamanı texniki işlər mərhələsində hansı işlər görülür ? (Sürət 02.10.2014 11:43:39)

- karxanalar doldurulmadan münbit tökülür
- karxanalar zibilliklərə çevrilir landaşft pozulur
- ✓ karxanalar doldurulur üzərinə münbit torpaq tökülür
- karxanalar doldurulur üzərinə qum tökülür
- karxanalar tullantı ilə doldurulur başqa işlər aparılmır

**393.** Litosferin üst hissəsi hansı suxurlardan ibarətdir ? (Sürət 02.10.2014 11:43:03)

- daşlı, çınqıllı və gilli suxurlardan
- daşlı, kəsəkli və bərk suxurlardan
- qumlu, daşlı və boş suxurlardan
- tozlardan, torpaqdan və qranit suxurlardan
- qumlu, gilli və çökmə suxurlardan

**394.** Quruda quyularının qazılması zamanı ətraf mühitin çirklənməsinin qarşısını almaq və quyu ətrafı torpaqları çirklənmədən qorumaq məqsədilə ardıcıl olaraq aşağıdakı tədbirlər həyata keçirilir. Hansı cavab düzgün deyil ? (Sürət 02.10.2014 11:42:52)

- quyu ətrafında müəyyən qalınlıqlı torpaq qazılaraq götürülür
- sonra qazma işləri başlayır
- quyu istismara verildikdən sonra torpaq yerinə qaytarılır

- ✓ quyu ətrafında çuxurlar qazılır  
• götürülmüş torpaq anbarlara yığılır
- 395.** Korlanmış torpaqlı bərpa etmək məqsədilə aparılan rekultivasiyanın birinci mərhələsi neçə adlanır ? (Sürət 02.10.2014 11:42:17)
- qazma işləri mərhələsi  
✓ texniki işlər mərhələsi  
• yaşıllaşdırma işləri mərhələsi  
• tikinti işləri mərhələsi  
• mexaniki işlər mərhələsi
- 396.** Korlanmış torpaqları bərpa etmək üçün tətbiq olunan rekultivasiya metodunun II mərhələsi necə adlanır ? (Sürət 02.10.2014 11:41:40)
- doldurma mərhələsi  
• mexaniki mərhələ  
• tikinti mərhələsi  
• yaşıllaşdırma işləri mərhələsi  
✓ bioloji mərhələ
- 397.** İnsanların fəaliyyəti nəticəsində münbit torpaqlar kəskin çirklənmiş və bu nə ilə nəticələnmişdir? (Sürət 02.10.2014 11:41:26)
- ✓ məhsuldarlıq azalmışdır  
• məsuldarlıq sabit olmuşdur  
• məhsuldarlıq ifrat artmışdır  
• məhsuldarlıq ifrat azalmışdır  
• məhsuldarlıq artmışdır
- 398.** Hansı istehsal sahələri torpaqların çirklənməsində və sahəsinin azalmasında mühüm əhəmiyyət kəsb etmir ? (Sürət 02.10.2014 11:41:15)
- dağ-mədən və karxanalar  
• quruda neft quyularının qazılması  
• geoloji-kəşfiyyat qazımaları  
✓ toxuculuq sənayesi müəssisələri  
• qara və əlvan metallurjiya müəssisələri
- 399.** Dağ-mədən sənayesinin yaratdığı problemləri həll etmək üçün hansı metoddan istifadə edilir ? (Sürət 02.10.2014 11:40:24)
- ✓ rekultivasiya metodundan  
• qazma metodundan  
• fiziki metodlardan  
• kimyəvi metodlardan  
• qazma metodundan
- 400.** Aşağıdakı amillərdən hansı torpaq əmələgəlmə prosesində iştirak etmir ? (Sürət 02.10.2014 11:34:53)
- ✓ atmosferin ozon qatı  
• iqlim  
• relyef və zaman  
• torpaq əmələ gətirən suxurlar  
• itki və heyvan orqanizmləri
- 401.** Bitki və mikroorqanizmlərin torpaqdakı fəaliyyəti hansı elementlərin toplanmasına səbəb olur ?
- fosfor və kalsiumun  
✓ karbonun və azotun  
• oksigen və radiumun  
• alüminium və kükürdün  
• dəmir və maqneziumun

402. Nival və arid zonalarda torpağın aşınma qabığı necə formalaşmışdır ?

- √ nazik və sadə quruluşlu
- yüksək minerallaşmış
- daha rütubətli və qleyli
- humusun çox olması
- qalın və strukturlu

403. Vahid zaman ərzində populyasiyada ölən fərdlərin sayına nə deyilir?

- köçmə deyilir
- √ ölüm deyilir
- doğum deyilir
- köçürülmə deyilir
- qayıdış deyilir

404. Son 100 ildə eroziya prosesi nəticəsində itirilən məhsuldar torpaqların miqdarı nə qədərdir ?

- 500 milyon ha
- 800 milyon ha
- √ 2 milyard ha
- 1,5 milyard ha
- 350 milyon ha

405. Hesablamalara görə yer səthində yaşayan hər adambaşına il ərzində nə qədər tullantı əmələ gəlir ?

- √ 1 ton
- 3,5 ton
- 2 ton
- 50 kq
- 500 kq

406. Hansı proses aqroekosistemlərin stabilliyini pozur və torpağın fiziki strukturunu dəyişir?

- fasiləsiz suvarma əkinçiliyinin tətbiqi
- heyvandarlığın inkişaf etdirilməsi
- yamaclarda baş verən sürüşmə hadisələri
- √ kimyəvi gübrələrin normadan artıq istifadəsi
- şumlanmanın horizontal formada aparılması

407. Torpaqda karbonun və azotun toplanması hansı amillə bağlıdır?

- torpağın mütləq yaşı ilə
- √ bitki və mikroorqanizmlərin fəaliyyəti ilə
- süxurların aşınması ilə
- oksidləşmə prosesi ilə
- iqlim amili ilə

408. Torpağın kimyəvi tərkibi ən çox hansı elementdən ibarətdir ?

- silisiumdan
- maqneziumdan
- √ oksigendən
- alüminiumdan
- dəmirdən

409. Dünya praktikasında torpaqların məhsuldarlığına görə müqayisəli qiymətləndirilməsi necə adlanır?



- kartoqram
- qranulometriya
- rekultivasiya
- meliorasiya
- ✓ bonitirovka

410. Torpağın məhsuldarlığının azalmasına səbəb olan aridləşmə hansı kompleks təsirlərin nəticəsidir?

- ifrat rütubətlənmə
- intensiv suvarılma
- ✓ nəmliyin azalması
- gübrələrin istifadə edilməsi
- tullantılarla çirklənmə

411. Dünya regionları arasında torpaq ehtiyatlarından əkinçilik məqsədilə ən çox istifadə edilən region hansıdır ?

- Şərqi Avropa
- Cənubi Amerika
- Şimali Afrika
- ✓ Qərbi Avropa
- Şimali Qazaxstan

412. Azərbaycan Respublikası ərazisində torpaq ehtiyatları ən çox hansı tullantılarla çirklənmişdir?

- ✓ toksik maddələr və metallarla
- məişət sularının axıdılması ilə
- azot və fosfor gübrələri ilə
- məişət tullantıları ilə
- nəqliyyat tullantıları ilə

413. Litosferin müxtəlif maddələrlə, o cümlədən neftlə çirklənməsi prosesi necə adlanır?

- radioaktiv çirklənmə
- ✓ texnogen çirklənmə
- biogen çirklənmə
- kimyəvi çirklənmə
- pestisidli çirklənmə

414. Torpağın çirklənməsində müəyyən rol oynayan civə ətraf mühitə necə düşür ?

- sement istehsalında
- maddən tullantıları ilə
- mühərrik yanacaqları ilə
- yeraltı sularla
- ✓ soda və xlor istehsalında

415. Populyasiyada fərdlərin yerdəyişmə qabiliyyəti onun hansı xüsusiyyətlərinə əsaslanır?

- fizioloji xüsusiyyətlərinə
- ✓ bioloji xüsusiyyətlərinə
- biogeosenoz xüsusiyyətlərinə
- biotop xüsusiyyətlərinə
- biosenoz xüsusiyyətlərinə

416. Hansı ərazilərdə litosfer bilavasitə atmosferlə əlaqədə olur?

- arktikada
- qara torpaqlarda

- bataqlıqda
- √ səhrada
- çəmənlikdə

417. Torpaq inkişaf edən aşınma qabığının ən nazik və sadə quruluşlu olduğu qurşağ hansıdır ?

- √ nival və arid
- yarım səhra
- ekvator
- tropik
- subnival

418. Litosferdə formalaşan aşınma qalığının ən mürəkkəb və qalın hissəsi hansı qurşağda formalaşır?

- mülayim
- √ ekvatorial
- antarktik
- nival və arid
- subtropik

419. Dünyada torpaq ehtiyatlarının sahəsi nə qədərdir ?

- 361 mln. km<sup>2</sup>
- 150 mln.km<sup>2</sup>
- 150 mln.km<sup>2</sup>
- √ 129 mln. km<sup>2</sup>
- 169 mln. km<sup>2</sup>

420. Tədqiqatlara görə Yer səthinin əsas hissəsi hansı elementlərdən ibarətdir ?

- azot və karbondan
- fosfor və kükürddən
- karbon və dəmirdən
- uran və hidrogendən
- √ oksigen və silisiumdan

421. Üzvi maddələri işıq enerjisi hesabına sintez edən canlılara nə deyilir?

- fotosintetiklər deyilir
- √ fototroflar deyilir
- sinetroflar deyilir
- sintetiklər deyilir
- homeotroflar deyilir

422. Müxtəlif canlı orqanizmlərin ümumi məkanda məskunlaşması, qida və ərazidən istifadəyə görə müəyyən münasibətlərə girməsi nəyin formalaşmasının əsasını qoymuşdur?

- √ biosenozun
- biotopun
- biosferin
- ekosistemin
- litosferin

423. Bonitirovka nədir ?

- torpaqların şorlaşması
- torpaqların aşınması
- torpaqların deqradasiyası
- √ torpaqların məhsuldarlığı

- torpaqların eroziyası

424. Pedosfer təbəqəsi hansı sahəni əhatə edir ?

- mantiyanın üst hissəsini
- hündür dağ zirvələrini
- su ilə örtülü hissəni
- qazlarla əhatələnən hissəsini
- ✓ torpaqla örtülü hissəsini

425. Biosferaya daxil olan tullantılardan hansılar daha təhlükəlidir ?

- oksigen, kömür, volfram, kvarsit
- arqon, natrium, alüminium
- karbon, azot, fosfor, uran
- kalstun, dəmir, polad, hidrogen
- ✓ civə, qurğuşun, kadmium, flor

426. İstismar olunaraq pozulmuş torpaqların rekultivasiyası hansı mərhələrdə aparılır?

- hidro və fitoloji
- kimyəvi və bioloji
- texniki və kimyəvi
- ✓ texniki və bioloji
- termiki və fiziki

427. Litosferin ən mühüm hissəsi olan torpağın əmələgəlmə prosesi necə baş verir ?

- geoloji quruluşun və relyef formalarının təsiri nəticəsində formalaşan uzvi-mineral kompleksdir
- ✓ zaman daxilində süxurların, relyefin, bitki və heyvanat aləminin qarşılıqlı təsiri ilə yaranan təbii-tarixi cisimdir
- vulkanların püskürmə materiallarının yığılaraq, formalaşmasından yaranır
- dağ süxurlarının və mineralların fiziki-kimyəvi aşınmasıdır
- dağ süxurlarının və mineralların fiziki-kimyəvi aşınmasıdır

428. Quruda litosferin torpaqla örtülü olan hissəsi necə adlanır?

- homosfer
- noosfer
- kriosfer
- ✓ pedosfer
- biosfer

429. Külək, su, texniki təsir nəticəsində torpağın dağılması necə adlanır ?

- ✓ eroziya
- abrakziya
- şorlaşma
- aridləşmə
- defilyasiya

430. Yer kürəsi quru hissəsinin neçə faizi əkin sahələrinin payına düşür ?

- 10 %
- 18 %
- ✓ 32 %
- 23 %
- 15 %

431. Dünyanın torpaq fondu Yer səthi sahəsinin neçə hissəsini təşkil edir ?
- 2/3
  - √ 1/4
  - 1/3
  - 2/4
  - 3/5
432. Yer üzərində bütün canlılar karbonu mənimsəmə mənbəyinə görə neçə qrupa bölünür?
- onunçalılar və onunçasızlar
  - bitkilər və ali heyvanlar
  - bitkilər və heyvanlar
  - heşəratlar və göbələklər
  - √ avtotroflar və heterotroflar
433. Suyun orqanoleptik xüsusiyyətləri hansılardır?
- bulanıqlığı, dadı, duzluluğu
  - bulanıqlığı, duzsuzluğu, dadı, rəngi
  - iyi, duzluluğu, qələviliyi, turşuluğu
  - √ iyi, dadı, rəngi, şəffaflığı
  - iy verməsi, rəng, turşuluğu, duzsuzluğu
434. İstehsalın xüsusiyyətlərindən asılı olaraq suyun keyfiyyətinə hansı tələbatlar qoyulur ?
- istehsal olunan məhsulun keyfiyyətinə mənfi təsir göstərməməlidir
  - işçilərin sağlamlığına təhlükə yaratmamalıdır
  - √ şəffaflığı normada az olmalıdır
  - borularda duzların çökməsinə səbəb olmamalıdır
  - aparatların korroziya uğramasına səbəb olmamalıdır
435. Çirkab suları təmizləmək üçün hansı üsullardan istifadə edilir ?
- çökdürmə, süzmə, termiki, qravitasiya, bioloji
  - bioloji, fiziki, mexaniki, süzmə, çökdürmə
  - √ termiki, mexaniki, fiziki-kimyəvi, bioloji
  - mexaniki, optik, qaynama, süzmə, çökdürmə
  - flotasiya, mərkəzdənqaçma, ətalət, termiki, süzmə
436. BMT-nin neçənci ildə və hansı şəhərdə keçirdiyi "ətraf mühit və inkişaf" adlı Beynəlxalq konfransında hər bir dövlətin öz əhalisini içməli su ilə təmin etmə öhdəçiliyi qəbul etmişdir ?
- 1995-ci ildə Moskvada
  - 1990-cı ildə Stokholmda
  - 2000-ci ildə Londonda
  - 1993-cü ildə Bakıda
  - √ 1991-ci ildə Rio-de-Jeneyro
437. Qatılığı çox olan çirkab suları təmizləmək üçün hansı təmizləmə üsulundan istifadə edilir ?
- süzmə üsulundan
  - fiziki-kimyəvi üsuldan
  - kimyəvi üsuldan
  - √ termiki üsuldan
  - bioloji üsuldan
438. Tərkibində qiymətli metallar olan çirkab suları təmizləmək üçün hansı təmizləmə üsulundan istifadə edilir ?
- termiki üsuldan

- bioloji üsuldən
- çökdürmə üsulundan
- ✓ mexaniki üsuldən
- kimyəvi üsuldən

439. Təbii suların çirklənmə göstəricisini nə müəyyən edir ?

- ✓ Suda həll olmuş oksigenin miqdarı
- suyun bulanıqlığının yüksək olması
- suda üzvi maddələrin olması
- suda mineralların çox olması
- sudakı bakteriyaların olması

440. Suyu daha çox hansı sənaye sahələri çirkləndirir Hansı cavab düzgün deyil ?

- sellülöz ,kağız, daş kömür müəssisələri
- kənd təsərrüfatı məhsulları emalı və məişət müəssisələri
- kimya,neft-kimya ,neft emalı müəssisələri
- qara və əlvan metallurjiya müəssisələri
- ✓ porfimer və şirniyyat müəssisələri

441. Suların kimyəvi çirklənməsini neçə növə ayırırlar ?

- elektrik və akustik çirklənmələr
- ✓ mineral və üzvi çirklənmələr
- maqnit və səs-küy çirklənmələr
- maqnit və səs-küy çirklənmələri
- mexaniki və istilik çirklənmələri

442. Su hövzələri içərisində hansı dəniz daha çox antropogen təsirlərə məruz qalır?

- Qara dəniz
- Aralıq dənizi
- ✓ Xəzər dənizi
- Baltik dənizi
- Qırmızı dəniz

443. Su anbarlarını və su axarları neçə kateqoriyaya ayırırlar?

- 5 kateqoriyaya
- ✓ 2 kateqoriyaya
- 7 kateqoriyaya
- 4 kateqoriyaya
- 3 kateqoriyaya

444. Okean və dənizlərin suları daha çox hansı maddələrlə çirklənir ?

- turşu və duzlarla
- ✓ neft və neftli su ilə
- gübrə və pestisidlə
- qum və gillə
- kerosin və benzinlə

445. Yer kürəsinin su örtüyünə nə deyilir ?

- ✓ hidrosfer
- neosfer
- atmosfer
- biosfer
- litosfer

446. Su kütləsinin hərəkətinə görə su hövzələri neçə cür olur ?

- durğun və stabil
- turşulu və qələvili
- duzlu və şəffaf
- sürətli və durğun
- ✓ axar və axmaz

447. Axmaz su hövzələri olan göllərin suları necə olur ?

- bulanıq və rəngli
- rəngli və duzlu
- çirkli və şor
- qələvili və turşulu
- ✓ duzlu və şirin

448. Suyun tərkibində duzun miqdarı nə qədər olduqda içməli su hesab olunur ?

- 5 q/l-ə qədər
- ✓ 1 q/l-dən az
- 25 q/l-ə qədər
- 27 q/d-dən çox
- 12 q/l-dən az

449. Kiçik dövrən hansı təbəqələr arasında baş verir ?

- litosfer və atmosfer
- biosfer və atmosfer
- yalnız hidrosferdə
- yalnız litosferdə
- ✓ hidrosfer və atmosfer

450. Suyun böyük dövrən hansı təbəqələri əhatə edir?

- atmosfer və biosferi
- ✓ atmosfer, hidrosfer, litosferi
- yalnız hidrosferi
- atmosfer, hidrosfer, litosferi
- litosfer və hidrosferi

451. Dünya okeanında suyun səviyyəsinin sabit qalmamasının səbəbi nədir ?

- ✓ Ayın və planetlərin təsiri
- Daşqınların baş verməsi
- Dəniz nəqliyyatının inkişafı
- İqliməmələgətirən amillər
- Dağmələgəlmə prosesi

452. Dünya okeanı hidrosferin həcmində nə qədər hissəsini təşkil edir

- ✓ 96,4 %
- 75 %
- 83,7 %
- 99,3 %
- 90,5 %

453. Biosferdə baş verən proseslərin çox hissəsi bilavasitə hansı maddə ilə əlaqədardır ?

- turşularla

- ammoniyakla
- hidrogenlə
- bitkilərlə
- ✓ su ilə

454. Sularda mineral duzların miqdarının artmasının səbəbi nədir ?

- qabarma-çəkilmə prosesi
- kosmik şüalanmalar
- kiçik su dövrəni
- ✓ insanların təsərrüfat fəaliyyəti
- quraqlığın baş verməsi

455. Dünya okeanı səthindən suyun buxarlanmasına Günəş enerjisinin təxminən nə qədəri sərf olunur?

- ✓ 50 %-i
- 30 %-i
- 15 %-i
- 70 %-i
- 90 %-i

456. Okean sularında temperatur artdıqca hansı elementin miqdarı azalır ?

- karbonun
- ✓ oksigenin
- maqneziumun
- hidrogenin
- azotun

457. Okean sularında ən çox rast gəlinən kimyəvi birləşmələr hansılardır ?

- karbon, uran, kalsium, dəmir
- azot, helium, qızıl, volfram
- hidrogen, radium, fosfor, qurğuşun
- oksigen, gümüş, xlor, alüminium
- ✓ xlor, natrium, maqnezium, kükürd

458. Suyun xüsəllərinə ən çox təsir göstərən ünsür hansıdır ?

- əhalinin artımı
- böyük dövrəni
- ✓ maqnit sahəsi
- hava sirkulyasiyası
- maddələrin tərkibi

459. Dünyada ən çox suvarmaya sərf olunan su hansı regionun payına düşür ?

- Şimali Afrika
- Cənubi Amerika
- Cənubi Avropa
- Qərbi Asiya
- ✓ Cənubi və şərqə Asiya

460. Qida zəncirləri sistemində birinci trofik səviyyəsini hansı orqanizmlər təşkil edir?

- göbələk növləri
- bitki növləri
- birhüceyrəlilər

- bakteriya növləri
- ✓ produsent növləri

461. İnsanlar tərəfindən yaradılan aqrobiogeosenozlara aşağıdakı təsərrüfat sahələri aid edilir. Hansı cavab düzgün deyil?

- ✓ meşələr
- plautasiyalar
- parklar
- sünu göllər
- əkin sahələri

462. Xüsusilə dəniz heyvanlarının zəhərlənməsinə səbəb olan və insanlar üçün də təhlükə yaradan element hansıdır ?

- ✓ civə
- gümüş
- dəmir
- alüminium
- qurğuşun

463. Akademik N.A.Şilonun fərziyyəsinə görə Xəzər dənizinin səviyyəsinin dəyişməsinə səbəb nədir ?

- hidroloji amil
- bioloji amil
- ✓ geoloji amil
- ekoloji amil
- iqlim amili

Mənşəyinə görə tullantı sularının əsas üç qrupu hansılardır ?

464. 1. bataqlıq suları 4. çay suları  
2. məişət suları 5. kənd təsərrüfatı suları  
3. atmosfer suları 6. sənaye suları

- 2, 4, 5
- ✓ 2, 3, 6
- 4, 5, 6
- 1, 2, 5
- 1, 3, 5

465. İl ərzində Yerdə baş verən su dövranında nə qədər su kütləsi iştirak edir ?

- ✓ 500 min.km<sup>2</sup>
- 400 min. km<sup>2</sup>
- 230 min.km<sup>2</sup>
- 300 min.km<sup>2</sup>
- 750 min.km<sup>2</sup>

466. Dünya okeanında ən çox üstünlük hansı canlı maddələrin payına düşür ?

- yosunların
- biofil elementlərin
- ✓ zooplanitonların
- fitoplanitonların
- nektonların

467. Hətta içməli su hövzələrində belə suyun kimyəvi tərkibi nə üçün təmiz olmur ?

- su axınlarının mövcudluğuna görə
- canlı maddələrin miqdarına görə
- insanların təsərrüfat fəaliyyətinə görə
- orqanizmlərin sürətli artımına görə



√ yüksək həlletmə qabiliyyətinə görə

**468.** Hansı produsentlər trofik strukturun və biosenozun bütövlükdə mövcudluğunun əsasını təşkil edir?

- avtotroflar
- heterotroflar
- II produsentlər
- √ I produsentlər
- prokariotlar

**469.** Dünyada hansı region suvarmaya daha çox su sərf edir ?

- Cənubi Afrika
- Asiya
- √ Avstraliya
- Şimali Avropa
- Mərkəzi Amerika

**470.** Komponent tərkibi müalicəvi tələbatlara cavab verən sular hansılardır ?

- √ mineral sular
- dəniz suları
- sənaye suları
- texniki sular
- içməli sular

**471.** ən çox istifadə olunan su hansı sahəyə aiddir ?

- tikinti sektoruna
- istilik energetik sahəyə
- √ kənd təsərrüfatına
- sənaye sahələrinə
- məişət sahələrinə

**472.** Canlı maddələri təşkil edən və canlıların orta hesabla 80 %-nə bərabər olan sular necə adlandırılır ?

- yeraltı su
- okean suları
- √ bioloji su
- kosmik su
- quru suları

**473.** Yer qabığının müxtəlif dərinliklərində yerləşən şirin, duzlu və geotermal suların temperaturu nə qədər olur ?

- 10 ° C-dən az
- 5 ° C-dən az
- 80 ° C-dən çox
- 40 ° C-yə yaxın
- √ 30 ° C-dən çox

**474.** Atmosferdə mövcud olan su buxarının əsas hissəsi hansı təbəqədə yerləşir ?

- stratosferdə
- ozonosferdə
- ekzosferdə
- √ troposferdə
- noosferdə

Aşağıdakılardan hansılar suları çirkəndirən çoxsaylı amillərin analizini asanlaşdırmaq məqsədilə qruplaşdırılmışdır ?

475. 1. bioloji çirklənmə 4. kimyəvi çirklənmə  
2. kosmik çirklənmə 5. təbii çirklənmə  
3. məişət çirklənməsi 6. fiziki çirklənmə

- 2, 3, 4
- 3, 5, 6
- 1, 2, 3
- 1, 3, 5
- ✓ 1, 4, 6

476. Hər bir canlı bütün həyatı boyu ətraf mühətdən aldığı enerjini aşağıdakı həyat proseslərinə sərf edir. Hansı cavab düzgün deyil?

- organizmin hərəkətinə, temperaturun sabit saxlanmasına
- əsəb impulslarının ötürülməsinə
- toxumaların böyüməsinə, çoxalmasına, bərpasına
- hüceyrəyə və hüceyrədən maddələrin nəqlinə
- ✓ ətraf mühətdən mühafizə olunmağa

477. Hər bir populyasiyada fərdlərin bir hissəsi müntəzəm olaraq onu tərk edərək qonşu sahədəki populyasiyanı doldurur. Bu hadisə necə adlanır?

- populyasiyaların köç etməsi
- populyasiyaların ayrılması
- populyasiyaların yerdəyişməsi
- ✓ populyasiyaların dispersiyası
- populyasiyaların köçürülməsi

478. . Fototroflar, xemotroflar üzvi və qyri – üzvi karbon birləşmələrindən karbonu mənimsəmə üsuluna görə neçə qrupa bölünürlər?

- fotocanlılar və fotocansızlar
- fotogöbəklər və fotobionlar
- fotobionlar və fotoabionlar
- fotosintetiklər və fotomolyuskalar
- ✓ fotoavtotroflar və xemoavtotroflar

479. Populyasiyalarda sıxlıq artdıqca fərdlərin həmin növ olmayan yeni ərazilərə daxil olaraq oranı zəbt etməsi və yeni populyasiyanın əmələ gəlməsi necə adlanır?

- adaptasiya adlanır
- köçmə adlanır
- ✓ invasiya adlanır
- zəbt etmə adlanır
- məşkunlaşma adlanır

480. içməli sulara suyun iyi və dadı bütün sutka ərzində neçə balla qiymətləndirilir?

- 7 bal
- 10 bal
- 5 bal
- ✓ 2 bal
- 3 bal

481. Yer üzərində atmosferin qlobal istilik balansının formalaşmasına böyük təsir göstərən amil hansıdır ?

- troposfer
- rentgen şüaları
- yağıntılar
- u ehtiyatı
- ✓ albedo

482. Biokimyəvi vəziyyət ilə əlaqədar ən geniş yayılan xəstəliklər hansı elementin çatışmazlığından əmələ gəlir ?

- kükürdün
- kalssiumun
- dəmirin
- ✓ yodun
- oksigenin

483. Orta əsrlərdə və arası kəsilməyən müharibələrdə ən çox insan ölümünə səbəb olmuş təbii mənbə xəstəliyi hansı olmuşdur ?

- flüoroza
- SPİD
- difteriya
- ✓ taun
- malyariya

484. Neftlə çox çirklənmiş yerlərdə ən çox hansı xəstəliklər müşahidə edilir ?

- əqli çatmamazlıq, genetik xəstəliklər
- ürək-damar və həzm orqanları xəstəlikləri
- qan azlığı, şiş xəstəlikləri
- ✓ endokrin, qan dövranı, allergiya
- burun-boğaz və damar xəstəlikləri

485. ətraf mühiti çirkləndirən və böyük ekoloji problemlər yaradan tullantılar hansılardır?

- ✓ məişət və sənaye tullantıları
- zavod tullantıları
- fabriklə tullantıları
- təmir – tikinti tullantıları
- meşə tullantıları

486. Sənaye və şəhər zibillərinin yandırılması tərkibində qurğuşun olan etil maye benzinin, kağız-sellüloza və elektronika sənayesi tullantıları hansı tərkibli tullantılardır?

- azotərkibli tullantılar
- kaliumtərkibli tullantılar
- oksigentərkibli tullantılar
- ✓ dioksintərkibli tullantılar
- azotərkibli tullantılar

487. İnsanlar tərəfindən yaradılan müxtəlif təsərrüfat sahələrinə, əkin sahələrinə, süni göllərə, parklara və başqa biogeosenozlara nə deyilir?

- biosenoz deyilir
- biosfer deyilir
- ✓ aqrobiogeosenozlar deyilir
- ekosistem deyilir
- biotop deyilir

488. Ekoloji təbii səbəblərdən asılı olaraq canlı orqanizmlər tərəfindən yayılan xəstəlik hansıdır ?

- taun
- endokrinologiya
- ✓ malyariya
- şizofreniya
- anemiya

489. ərazidəki torpağın, suyun və havanın xüsusi tərkibi ilə əlaqədar olan xəstəliklər necə adlanır ?

- bioloji
- ✓ endemik
- ekoloji
- patogen
- etoloji

490. Tənəffüs orqanlarının, əsəb-sinir sisteminin və mədə-bağırsaq xəstəliklərinin artmasında hansı elementlərin çatışmaması böyük rol oynayır ?

- təsirsiz qazların
- kimyəvi elementlərin
- radioaktiv elementlərin
- gegiyenik göstəricilərin
- ✓ mikroelementlərin

491. Hansı təbəqədə mövcud olan ozonun konsentrasiyasının azalması xeyirli hesab edilir ?

- erkosferdə
- termosferdə
- ✓ troposferdə
- mezosferdə
- stratosferdə

492. Əlverişsiz mənzil, yaşayış şəraiti, müxtəlif stress vəziyyəti hansı risk faktorlarına aiddir ?

- elementar
- bioloji
- ekoloji
- təbii
- ✓ sosial

493. Kansorogen maddələrə aşağıdakılardan hansılar aiddir ?

- ✓ tsiklik karbohidrogenlər, azotlu rəngləyicilər
- neftlə çirklənmiş süni gillərin suları
- havadakı təsirsiz qazların miqdarının artması
- suyun tərkibində oksigenli maddələrin artması
- korroziyaya uğramış dəmir hissələri

494. Atmosferin fiziki və kimyəvi xassələrinin dəyişməsi hansı risk faktorlarını yaradır ?

- sosial
- ✓ ekoloji
- təbii
- süni
- bioloji

495. Yer səthində ekoloji sistemlərin inkişafı və həyatın mümkünlüyü hansı faktorlarla müəyyən olunur?

- torpağın nəmliyi və havanın rütubəti
- torpağın şoranlığı və iqlimin quraqlığı
- ✓ torpağın məhsuldarlığı və iqlim şəraiti
- torpağın məsaməliyi və havanın şaxtalığı
- torpağın quruluğu və havanın istiliyi

496. Əsas sayılan risk faktorları hansılardır ?

- |            |                |
|------------|----------------|
| 1. bioloji | 4. hipodinamik |
| 2. ekoloji | 5. patogen     |
| 3. süni    | 6. sosial      |

- 3,4,5
- 2, 3, 5
- 2, 4, 6
- 4, 5, 6
- √ 1,2, 6

497. Hansı obyektlərdə baş verən qəzalar zamanı ətraf mühitdə kiçik dəyişikliklər olur?

- Karxanalarda
- Kommunal sahələrdə
- Kiçik müəssisələrdə
- √ Kimya obyektlərində
- Məişət obyektlərində

498. Nəqliyyat vasitələrindən təbiətə atılan və ən çox sinir-əsəb, qan-damar, əqli çatmamazlıqlar kimi xəstəliklərin yaranmasına şərait yaradan kimyəvi maddələr hansılardır ?

- √ dəm qazı, azot oksidləri, qurğuşun
- hidrogen xlorid, metallik nikel, sulfat turşusu
- karbon oksidləri, benzol, təsirsiz qazlar
- helium qazı, dəmir oksidləri, natrium-xlor
- maqnezium, hidrogen-sulfid, karbon qazı

499. İqtisadi cəhətdən inkişaf etmiş ölkələrdə ən çox ölümlə nəticələnən xəstəliklər hansılardır ?

- √ ürək-damar və xərçəng
- psixosomionallıq və anemiya
- taun və difteriya
- ağcaqanad ensefaliti
- hipodinamiya və malyariya

500. Ekoloji risk faktorlarının yaratdığı və inkişafına təsir göstərdiyi xəstəlik hansıdır ?

- oynaq xəstəlikləri
- √ bronxial astma
- xara xəstəlikləri
- ürəyin işemiyası
- ağcaqanad ensefaliti